

ПОЛИТИКИН

4

динара

БРОЈ
1205

ЗАБАВНИК

31.1.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЗЛАТНА
ДОЛИНА

Ripley

Веровалти или не!

САВИЈЕНИ ПОТКИВАЧКИ КЛИНЦИ

И ДАНАС СЕ УПОТРЕБАВАЈУ У ПРОВИНЦИЈИ ХАСИ (ИСТОЧНА АРАБИЈА) КАО СРЕДСТВО ПЛАЋАЊА.

ЖЕНЕ

ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА ХУМБЕ НОСЕ "ПЕРИКЕ" ОД ПАЛМИНИХ ВЛАКНА ИСПРЕПЛЕТЕНИХ С ПРАМЕНОВИМА КОСЕ СВИХ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ.

ЛАРВА

ОБИЧНОГ ПЛАСОГ ЛЕПТИРИКА ЛУЧИ КАПЛИЦЕ СЛАТКЕ ТЕЧНОСТИ КОЈА ПРИВЛАЧИ МРАВЕ - А МРАВИ ШТИТЕ ЛАРВУ ОД НЕПРИЈАТЕЉА.

НАДГРОБНОМ СПОМЕНИКУ

ТОМАСА ТЕТЧЕРА, САХРАЊЕНОГ У ВИНЧЕСТЕРУ (ЕНГЛЕСКА) КОЈИ СЕ СМРТНО РАЗБОЛЕО ЈЕР ЈЕ ПРЕГРЕЈАН ИСПИО ХЛАДНО ПИВО, УКЛЕСАН ЈЕ ЕПИТАФ: ЧАСТАН ВОЗНИК НЕ ПАДА У ЗАБОРАВ, ПАО ОН ОД ПУШКЕ ИЛИ ОД ЧИШЕ.

ТВРДА ГЛАВА

ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ СВЕЧАНОСТИ У ХРАМУ ВАДАПАЗХАНИ У МАДРАСУ (ИНДИЈА) ИЗВЕСНИ ТИРУНДУКАРАСУ СВАМИГОД РАЗБИО ЈЕ О ГЛАВУ 151 КОКОСОВ ОРАХ.

СЛОНОВСКИ ПУТ

НА ПЕЗИРАТ АСУАНУ, ОСТРВУ НА НИЛУ, НАЛАЗИ СЕ НАЈСТАРИЈИ ПУТ НА СВЕТУ - СМАТРА СЕ ДА ЈЕ ИЗГРАЂЕН ПРЕ 4700 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● мужјак дабар меси погачице од блата и оставља их на местима где ће их приметити женка која је дорасла за склапање заједнице. На тај начин дабар „проси девојку“.

● псеудоним познатог комедиографа Бранислава Нушића и назив једне његове збирке фељтона и досетки био је Вен Акиба.

● роман Чича Томина колиба (1851—1852) написала је северноамеричка књижевница и борац за ослобођење Црнаца робова и за женска права Харијет Бичер-Стоу (1811—1896). Ова књига је допринела укидању ропства у САД. Преведена је на многе језике, па и код нас.

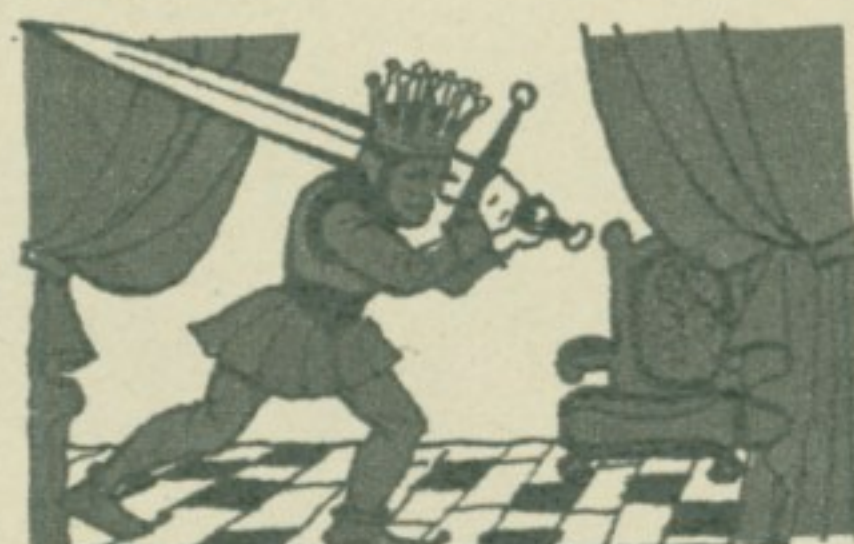
● да су „облакодери“ постојали у 14. веку доказ су „стамбене куле“ и димије више и од 30 метара саграђене од блата које се налазе у северној и за-

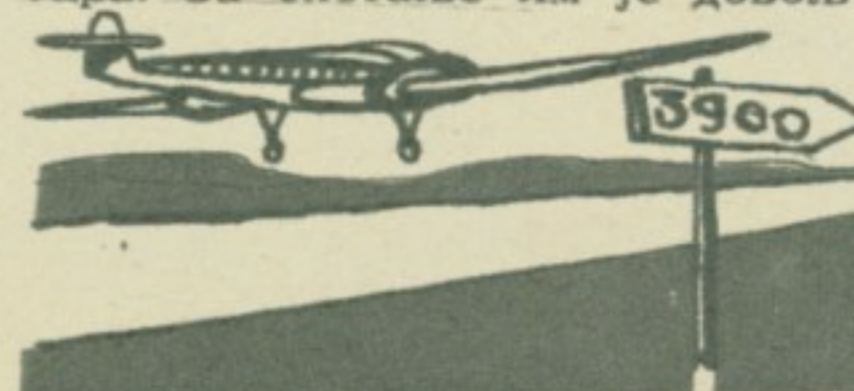
падној Африци. Некад су ове куле, са високим одбрамбеним зидовима представљале део берберских насеља док данас служе као екраништа за време

великих врућина. Највећа цамија у Тимбуктуу, у Малију, потиче из 1355. године а саграђена је од ћерпича, глине и блата.

● франачки владар Пипин Мали (714—768) добио је овај надимак, под којим је ушао и у историју, због свог ниског раста. Пипин је био висок свега 135 сантиметара али му то није сметало да одлично влада мачем који је од њега био већи за читавих пола метра. Мали франачки краљ био је један од највештијих мачевалаца свог времена.

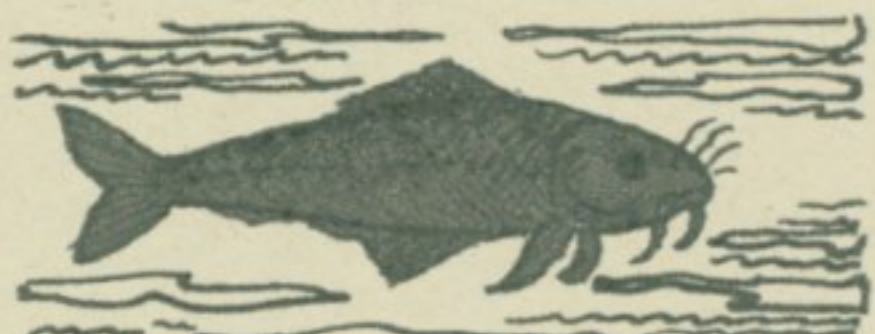
● најдужа полетна стаза потребна је млазним авионима „боинг 707“ — 2.260 до 3.900 метара. За слетање им је довољ-

на дужина од 1.830 до 2.190 метара. Двомоторни даглас »DC-3« са елисом слеће и узлеће на стазама дугачким најмање 550 до 600 метара.

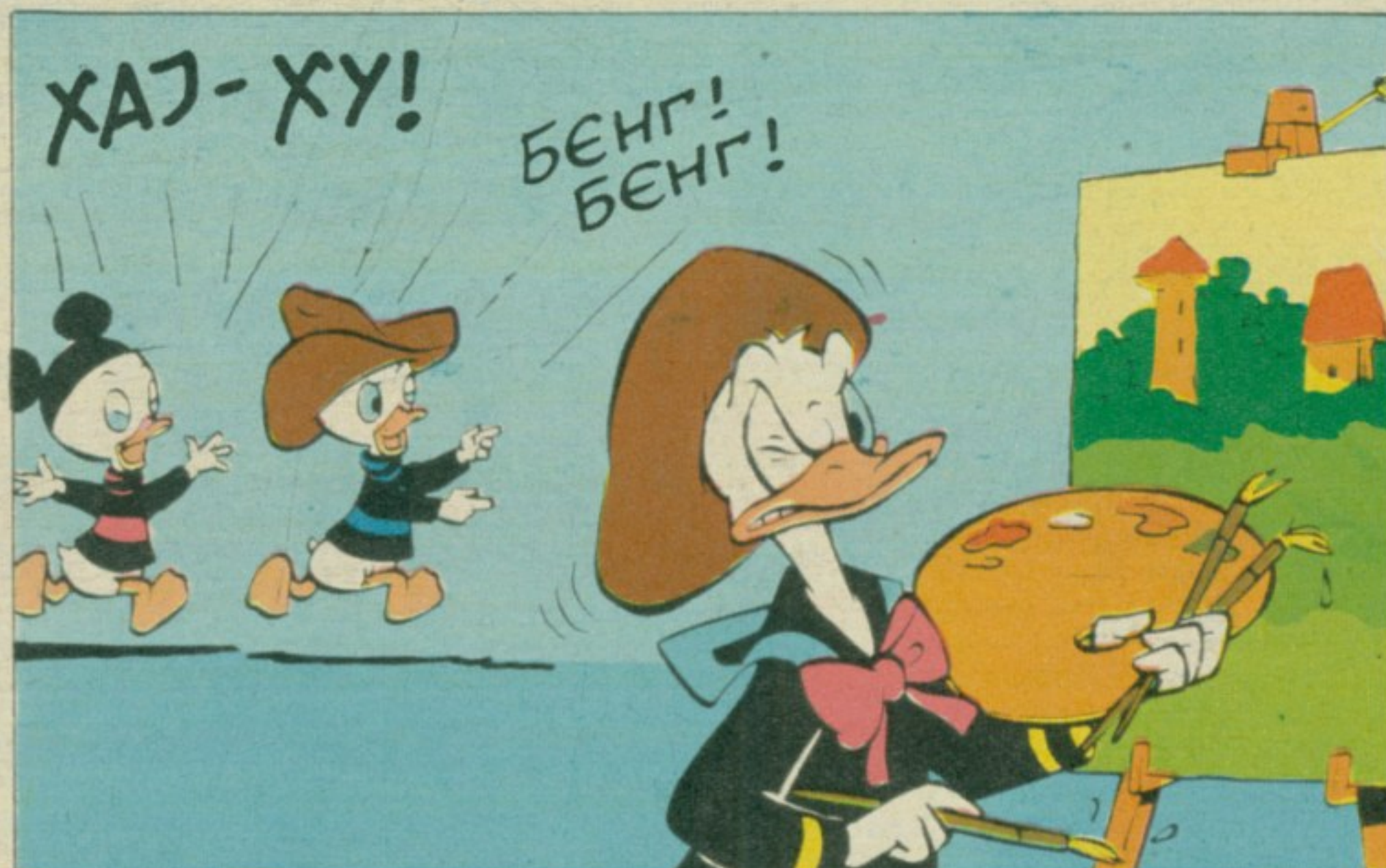
● Вуков и Доситејев музеј у Београду основан је 1949. године и смештен у зграду некадашње Велике школе (Доситејев лицеј) који је Доситеј Обрадовић отворио 1808. године и у којој је Вук Караџић био ђак.

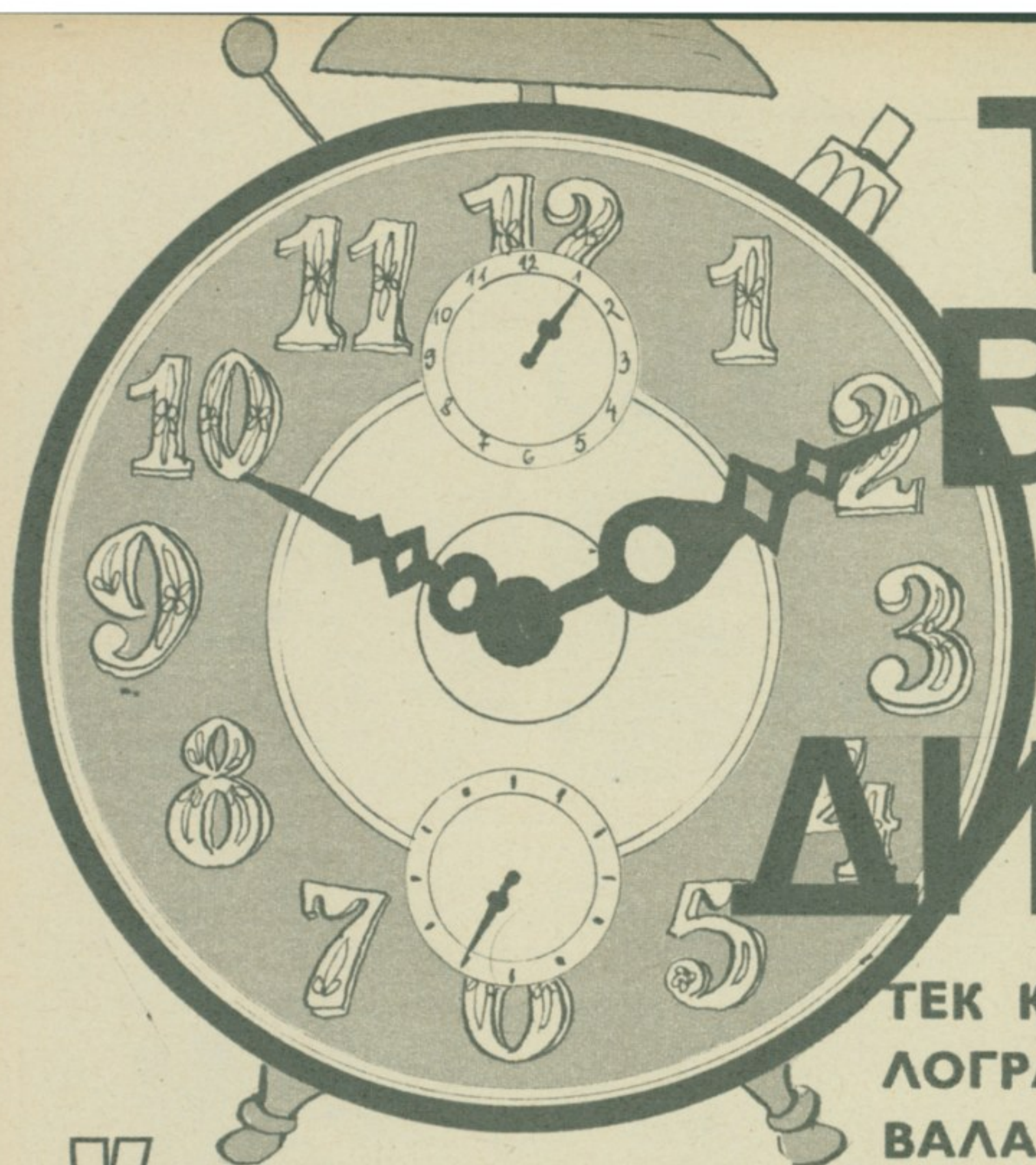
● вијун (Nemachilus barbatula), риба сродна шарану, позната је и под именом бркица. Ова риба има четири краћа брка на горњој усни и два дужа у усним угловима. Тело јој је издужено, а кожа слузава и гола.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Copyright © 1974
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ТАЧНО ВРЕМЕ БЕЗ ДИЛЕМЕ

цима који су били важан мушки украс и знак лепог васпитања. Женама, опет, тачно време и није било неопходно јер су углавном седеле код куће.

САМО ЗА ЗА ПАРАДУ

Часовничарској фирми „Жирар“ пало је онда на памет да се некако извуче и, пошто по Европи није ишло, „вишак“ својих ручних сатова понуди америчком тржишту. Неколико најлепших примерака одмах је послала свом представнику у Чиле.

Ови су, међутим, враћени пре него што су их власници предузећа очекивали. Представник је приложио и кратку поруку: „Купци налазе да није практично носити сат на руци где је изложен ударцима, праши-

ТЕК КАДА ЈЕ 1927. ГОДИНЕ МЛАДА ДАКТИЛОГРАФИЊА МЕРЦЕДЕС ГЛАЈЦЕ ПРЕПЛИВАЛА ЛАМАНШ СА САТОМ НА РУЦИ, ЗАВРШИЛА СЕ ДУГОГОДИШЊА НЕРАВНОПРАВНА БОРБА ИЗМЕЂУ ЦЕПНОГ И РУЧНОГ САТА.

зом Аугустом Амелијом од Лихтенберга. Царица је невести као свадбени дар поклонила две златне нарукнице украшене бисерима и смарагдима. На једној од њих био је учвршћен сатић.

Овај накит поручен је код париског јувелира Нитоа. Није познато да ли је он направио и сатић или га је набавио у Швајцарској. Од тада, па до 1880. године вероватно је направљен још који ручни сат, али се о њима ништа не зна.

Године 1880. Берлинско Министарство морнарице из ненада је закључило да би ручни сат био драгоцен ствар за поморске официре, нарочито за време ратних операција. Заиста, морало се признати да је сат на коме се увек може видети тачно време, а да се при том рука не мора стављати у цеп, душу дао баш за војнике.

Прешавши са речи на дело Министарство је сатове наручило. Били су од злата, причвршћени за нарукнице од метала, имали су велики квадрат са бројкама и велике казaljке. Нису се истицали нарочитом лепотом, али су савршено одговарали намени.

Тако су поморски официри, по наређењу, први понели ручне часовнике. И дуго времена носили су их само они. Часовничари из Ла-Шо-Де-Фона, који су ове сатове направили, одлучили су да сличне лансирају на шире тржиште. Ови су били нешто мањи од морнаричких, начињени од злата и богато посути брилијантима, рубинима и сафирима.

Нешто касније исти часовничари понудили су женске ручне сатове на чи-

ставила на ланчић који је причврстила око ручног зглавка. Часовничару који је туда пролазио синило је да би могао да направи нешто слично и чим је стигао у радњу, обесио је један сат о нарукницу. Тако је рођен ручни часовник!

Не зна се да ли је ова прича истинита. На први „писани документ“ о ручном сату наилази се у књизи рачуноводства женевске фирме „Жак-Дроз е Леско“ из 1790. године. Али, ту само стоји: „Часовник углављен на нарукници“ и ништа друго. Ни име купца, ни цена.

НЕОПХОДАН У РАТУ

Тако је име творца првог ручног сата остало непознато. Проналазак је преживео, проналазач је одавно заборављен. И док су цепни сат Петера Хенлајна сви часовничари одмах прихватили и имитирали, нико живи није се заинтересовао за ручни сат који је дуго остао покривен забором.

Године 1806. Жозефина де Боарне, супруга Наполеона Бонапарте и већ две године царица Француске, женила је сина из првог брака Еугенија принце-

К о данас нема ручни сат? Од 100 особа поседује га бар њих 90, а носе га чак и деца. Тај исти ручни часовник, међутим, стекао је популарност тешком муком и једва се пробио до људског срца.

Не зна се тачно ко је и када први направио сат за руку; у сваком случају постоји неколико верзија. Гроф од Лестера, надзорник коњушница краљице Елизабете, поклонио је својој владајки округли сат посут дијамантима који је висио о скупоценим нарукницама. Тај часовник може се сматрати претком ручног сата мада се од њега знатно разликовао.

У књизи посвећеној швајцарским часовницима белгијски професор Шапуи каже да је неки стари швајцарски драгуљар испричао следећу причу:

„Једног лепог пролећног дана нека млада жена дојила је дете на клупи у женевском парку. Да би лако могла видети колико је часова, она је свој сат

јим је емајлираним квадратима било „намалано“ разнобојно цвеће. Ни једни, ни други нису имали никакву прођу.

Ручни сатови су, дакле, постојали али нису баш одушевљавали купце. Све до почетка XX века сви су радије носили цепне часовнике на дугачким лан-

цима и влази. Стога је овде немогуће продати иједан такав часовник! Поход ручног сата у Северну Америку прошао је слично.

Све до 1904. о ручном сату мало се чуло. А онда се директор једне швајцарске фабрике часовника присетио Енглеске и покушао да Британцима понуди

ручни сат. Међутим, Енглези су остали хладни сматрајући да је сат на руци непрактичан и да, према томе, служи само за параду. А то је већ сасвим неенглески, противно њиховом чувеном здравом разуму.

Овако црно стање ствари трајало је до 1927. Те године младој дактилографкињи Мерцедес Глајце пало је на ум да — преплива Ламанш. И када је девојка, преморена и задихана, испливала на британску обалу, присутни новинари само што се нису онесвестили угледавши на њеној руци — сат!

Упитана, чим се мало прибрала, да ли је заборавила да га скине пре но што се баčila у таласе, Мерцедес је смешећи се одговорила: „Не, зар не видите да је отпоран на воду!“

Већ то што је госпођица Глајце препливала Ламанш било је фантастично, али још са сатом на руци — права сензација! Већ сутрадан познати лист „Дејли Мејл“ објавио је о томе репортажу на читавој страни.

Енглези су напречац освојени. Сат који је после толико часова проведених у води и даље савршено радио — то је већ нешто! Одједном, ручни сатови постали

Берлину, и у Цириху, и у Риму, и у Њујорку...

ДЕЧИЈЕ БОЛЕСТИ

Ти први масовнији часовници за руку били су још увек и накит, и украс и показатељи времена. Париски часовничари због тога су их и звали „наруквице-сатови“.

Швајцарски часовничари мајстори од заната, нису се са тим никако слагали. За њих, механизам је био важнији од скупоцене наруквице и кутије посуте брилијантима. Зато су, уместо „наруквица-сат“, измислили име „ручни сат“.

Светску изложбу у Паризу 1937. године ручни сат дочекао је тријумфално. „Ко се могао надати још пре неколико година да ће се ручни часовници правити у толико различитих облика!“ писао је том приликом један новинар.

После тог датума ручни сат скоро сасвим је истиснуо свог цепног колегу и дугогодишњег успешнијег супарника. Али, и он је имао да превали дуг пут до савршенства и прележи разне „дечије болести“.

Захваљујући упорним усавршавањима данашње тржиште располаже стоти-

АУТОМАТСКИ САТ

РОЂЕН ЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ МУКАМА ГОСПОДИНА ПЕРЕЛЕА ЧИЈА ЈЕ СУПРУГА БИЛА УЖАСНО ЗАБОРАВНА.

Догоди се да човек забрави да навије свој сат. Неким људима то се дешава сувише често и они су изложени разним непријатностима. Закашњавају на посао или на важан састанак, морају да се правдају, извињавају, свађају. Изговор: „Нисам навио сат“ звучи сасвим провидно и у њега не верују ни мала деца. Шта да раде такве заборавне особе?

То исто питање годинама је мучило и господина Перелеа. Од његовог биографа сазнајемо да је госпођа Переле редовно заборављала да навије кућне часовнике. Господин Переле се свађао, а када је увидео да то ничему не води, бацио се на размишљање. Размишљао је, размишљао и — сетио се! Упорно је радио, експериментисао и најзад је године 1770. могао да одахне и хаже: „Мој непрекидни сат ради!“

Тако је угледао дан први аутоматски часовник, први на свету кога није требало навијати! Неколико година касније појавио се и на тржишту, знатно усавршен. Усавршио га је познати талентовани часовничар Абрахам Луи Бреге, а краљ Луј XVI одмах је од њега поручио неколико аутоматских примерака.

ЗА МАРИЈУ АНТОАНЕТУ

То је био последњи крик моде, најновији, најлепши и најскупљи тип часовника. Бреге је видео да посао иде и креирао је једанаест разних модела.

Једног дана добио је и специјалну наруџбину од високог официра краљевске гарде, да направи сат који ће бити врхунски резултат свих усавршавања на том пољу, нешто најбоље што постоји. Цена уопште није важна, ни време које ће часовничар утрошити, али сат мора да буде од најскупочињих метала и драгуља. Овај бисер од сата био је намењен ни мање ни више него самој краљици Марији Антоанети.

Не треба ни помињати да је сат морао да има аутоматско навијање. Осим тога, да показује датуме и да на кутији буде драгим камењем „извезен“ монограм Марије Антоанете.

Бреге је на њему почео да ради 1790. године. На жалост, краљица никада није добила овај сат. Револуција је избила пре него што га је Бреге завршио а Марија Антоанета је гиљотинирана. До 1802. године овом часовничарском делу дивио се свако ко га је видео. Од тада му се, међутим, губи траг.

Те исте 1802. године Наполеон Бонапарта поручио је код Брегеа неколико сатова „који се никада не заустављају“ и поклонили их својој мајци и рођацима. Убрзо затим у Француској је њихова израда прекинута.

Но, срећом, глас о аутоматским часовницима стигао је још раније до Немачке. Наравно, не и тајна њиховог механизма. Али, већ од 1776. године знало се да је неким Јозефу Галмејеру из Минхе на пошло за руксом да направи цепни сат који не

мора да се навија. Било је довољно сваких тридесет часова начинити не колико корака са сатом на себи, па да се он навије сам.

НИЈЕ САВРШЕН

У међувремену и неки други часовничари успели су да израде сличне сатне механизме: 1780. године неки Рекордон, по свој прилици Швајцарац, један век касније аустријски инжењер фон Лор.

Године 1892. браћа Виемије из Ла-Шо-ле-Фона покушала су да направе „савршен аутоматски часовник“. И направили су га, али није био савршен, па су убрзо престали да га нуде оморченим купцима.

Затим је извесно време на том пољу владало замишљење и тек око 1920. године почињу нови покушаји, али без виднијих резултата. Победа ручног сата над цепним дала је и раду на аутоматским часовницима велики подстицај, али име творца првог аутоматског ручног сата није остало забележено.

Интересовање за усавршавањем аутоматских сатова пробудило се тада и у Великој Британији, Америци, поново у Француској, Холандији и, наравно, у Швајцарској која је до сада у том погледу остала без премца.

Данас, као што је познато, такви аутоматски часовници не представљају никакву реткост и доступни су скоро сваком људу.

Б. Д.

су на Британским острвима веома тражени, а Британци су их поносно носили и на голф, и на тенис, и на веслање, и свуда где би макли.

Да не би заостао, Париз је одмах имитирао Енглезе и — ручни сат освојио је свет! Јер, зна се, оно што се ради у Паризу брзо постаје мода и у Бечу, и у

нама модела ручних часовника са веома сложеним уређајима који показују да туме, месечеве мене, време плиме и осеке, брзину корачања, пулса, срца. Они су, осим тога, отпорни на ударце, на воду, на магнетисање и — навијају се сами!

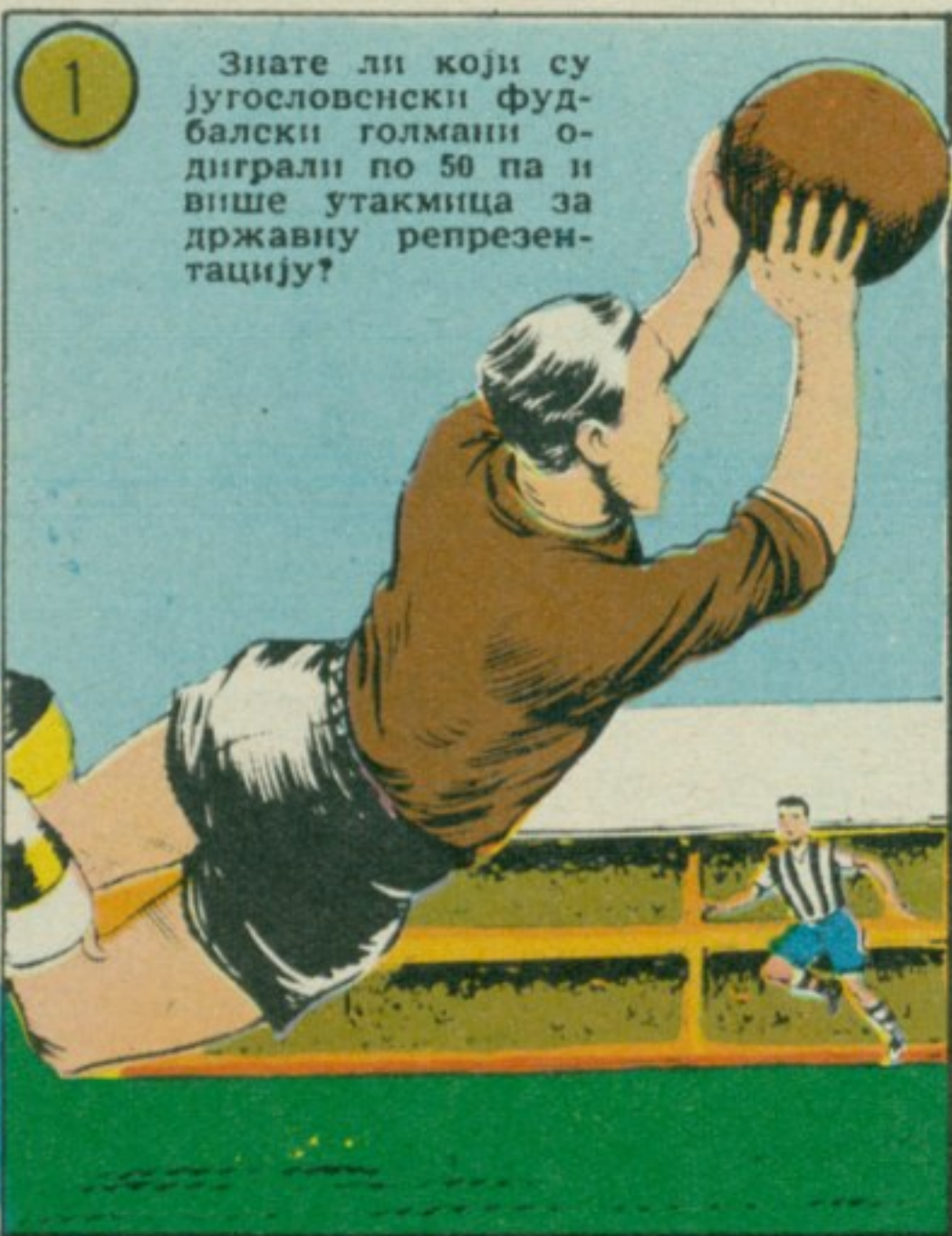
Б. Д.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ПЕХАР НА ДАР

1

Знаете ли који су југословенски фудбалски голмани одиграли по 50 па и више утакмица за државну репрезентацију?

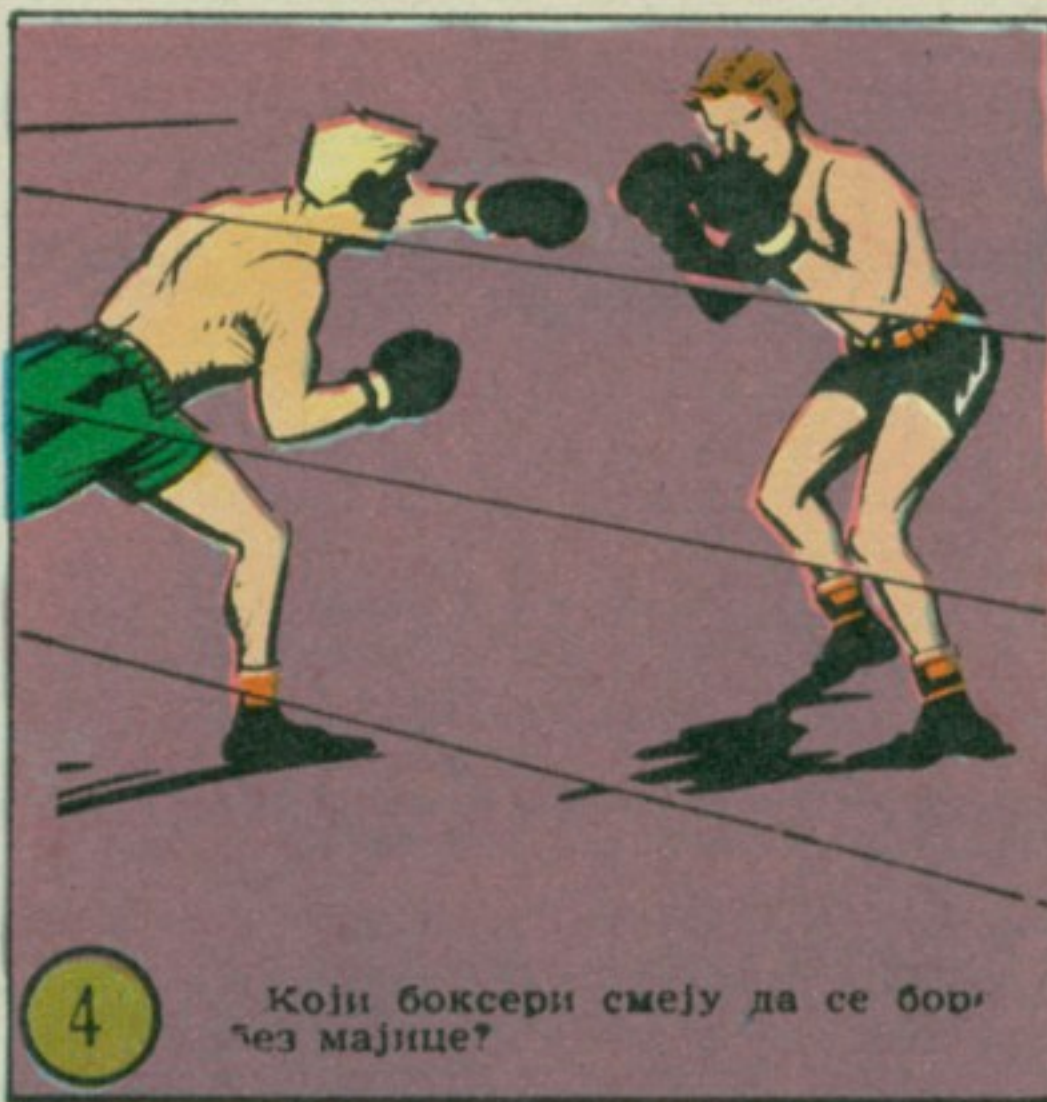

2

Ово је кошаркашки трофеј. Ко га додељује и коме?

3

Да ли је дозвољено возачу спидвеја да у кривини додирује ногом стазу?

4

Који боксери смеју да се боре без мајнице?

5

Да ли се за време аутомобилских трка возач сме да заустави на писти?

ОДГОВОРИ

1. Беара је одиграо за државну репрезентацију 60 а Шош-кић 50 утакмица; 2. Ово је предани пехар „Логитике“ а додељује се правку Југославије у кошарци; 3. Дозвољено је; 4. Само професионални боксери смеју да се боре без мајнице; 5. Аутомобилистички тркач сме да заустави возило на писти да би узео гориво, отклонио квар, променио гуму, освежио се итд.

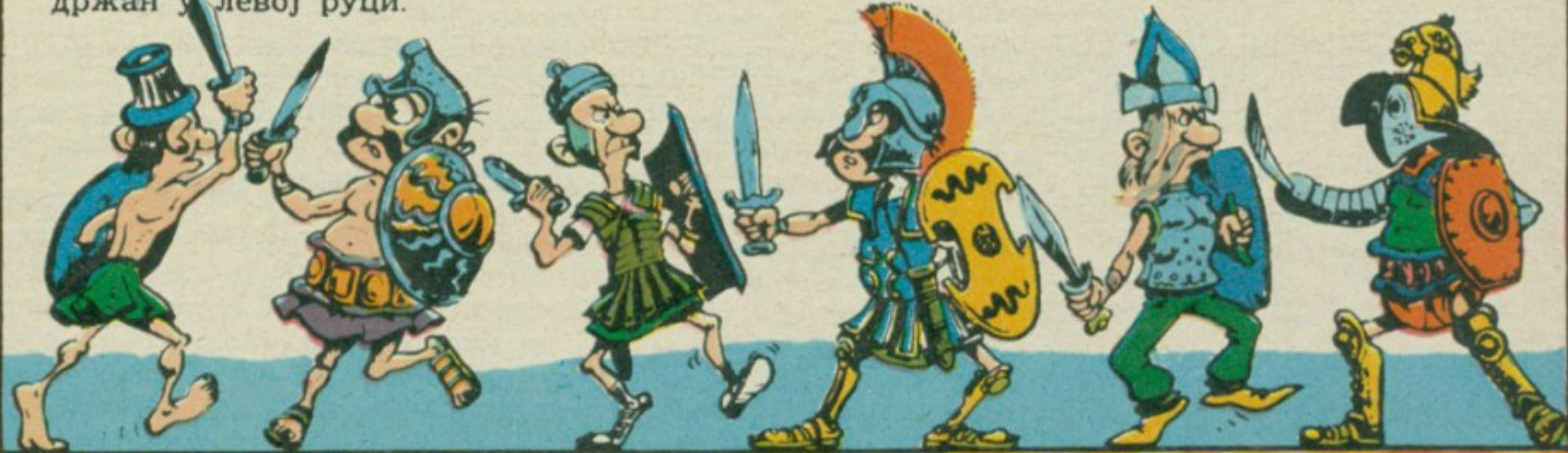
Слобода се брани и оружјем...

7

Појавом барута у Европи у 14. в. јављају се и бомбарде, оруђе са кратком цеви великог калибра. Употребљавају их приликом опсада утврђења. Тако, на пример, у неким хроникама пише да су Енглези имали три бомбарде кад су у бици код града Кресија 1346. год. потукли Французе.

За шлем се знало још у античко доба и војске средњовековних држава задржале су му сличан облик. Келти су имали шлемове кугластог облика са ојачањима на темени, а Германи прихватају шлем римских војника. Војске средњовековне Хрватске, Србије и Босне носиле су шлемове од оковане коже итд. Штит је био различитог облика и величине, углавном је споља био испупчен а са унутрашње издубљене стране имао је ручице за држање и каишеве за ношење. За време борбе штит је држан у левој руци.

Оклоп се развија упоредо с оружјем и претежно се употребљава за личну заштиту борца, касније и коња. У почетку су се њиме штитили само најизложенији делови тела (глава, врат, груди, руке, ноге) од дејства ударног и бацачког хладног оружја. Касније се оклопи повезују у целину и пружају потпуну заштиту. Зависно од материјала поједини оклопи

били су тешки од 30 до 80 кг. Први оклопи били су од коже, коре дрвета обложене љускама рога, итд. Појавом метала стављају се бронзане плочице величине од 20 до 25 цм. У Србији се у 11. веку употребљавају верижна кошуља, рукавице и шлем. Цар Душан је 1345. и 1347. набавио из Млетака око 600 оклопа за груди.

IX*

XI*

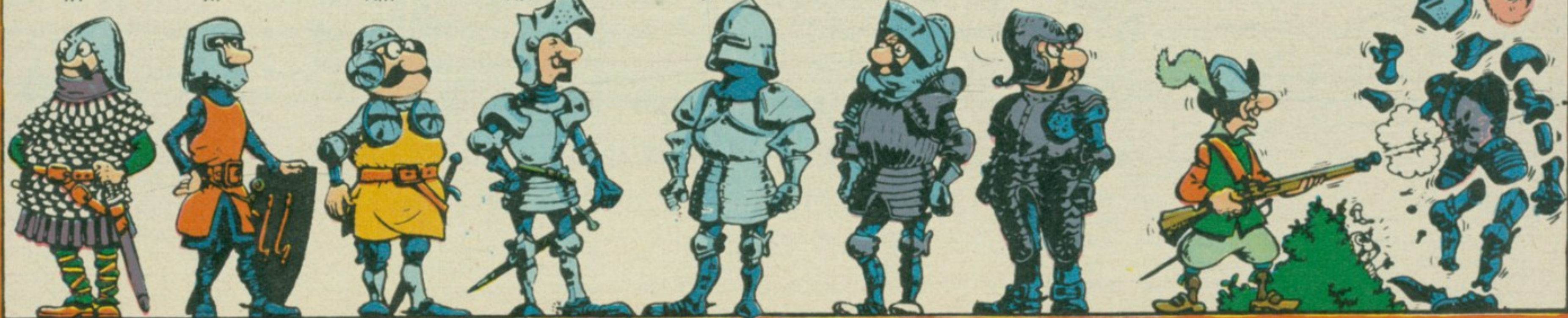
XIII*

XIV*

XV*

XVI*

XVII*

ОСМОРИЦА СЛОЖНИХ

СИРОГОЈНО ЈЕ СКОЧИО КАО
МАЧКА, ДОГРАБИО НЕМАЧКУ
БОМБУ КОЈА ЈЕ ШИШТАЛА И
ХИТНУО ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉУ.

Саво Јовановић

Био је крај јануара 1944. године.

Дугачка колона бораца Друге пролетерске бригаде полако се кретала низ падину Златибора према путу Вардиште — Прибој. Последње куће села Јабланице више се нису виделе. Цела та падина Златибора, дугачка неколико километара, била је без растиња. Нигде ни дрвета ни жбуна.

Уморни и промрзли борци, шибани хладним ветром, тешко су се пробијали кроз дубок снег. Посртали су и падали. На челу колоне ишла је Прва чета Четвртог батаљона.

Неколико стотина метара пред чуком која је на крају падине заклањала пут колона је застала. Плашећи се да не набасају на непријатеља, борци су пажљиво осматрали предео поред пута.

ПРИМЕТИЛИ СУ НАС

Пртећи снег командир Прве чете Остоја Ковачевић избио је напред. Неколико тренутака и он је пажљиво осматрао, а онда се окренуо и одредио осморицу бораца-бомбаша за извишницу.

— Извишете на ону чуку и погледати има ли на путу или у његовој близини Немаца. Можда су нас видели док смо се спуштали низ падину... Пут нећемо прелазити док нам не јавите да је слободан.

Међу бомбашима је било и неколико голобрадих младина. Својим изгледом истицао се најнижи од њих. Шињел дугачак готово до земље чинио га је још мањим. Преко њега је носио кожни каиш о којем је висило неколико бомби. Имао их је у торби пребаченој преко леђа.

Овај осамнаестогодишњи младић био је познат многим борцима широм Југославије. Име му је било Саво Јовановић али су га сви звали Сирогојно. То име дали су му дечаки с којима се у детињству играо у Ужицу јер је Саво рођен у селу Сирогојну на Златибору. Када је ступио у партизане, имао је једва петнаест година. Од првог дана рата као бомбаш чинио је чуда. Говорило се чак да га метак

неће, иако је дечак просто улетао у најжешће окршаје.

Извишница је брзо стигла до чуке и успела се уз њу. На меком, растреситом снегу није се видео траг људских ногу. Чим су стигли на зраван на врху чуке, бомбаша су застали да предахну. После неколико минута наставили су даље, сада пузећи. Чинили су то с напором одупорући се о тле коленима и лактовима, јер је сваки од њих у једној руци држао пушку или шмајсер, а у другој бомбу.

На крају зравни стигли су исцрпљени. Опрезно су промолити главе. Својом другом страном чука се слуштала прзво на пут. Цела та страна није била дужа од педесетак метара. У њеном подножју, одмах поред пута, расло је густо шибље.

— Немци! — тихо се огласио један од бомбаша. — И они иду овамо, на чуку! Приметили су нашу колону с пута па журе на чуку да јој пресеку пут.

Извишачи су се одмакли један од другог и лежећи на снегу притајили дуж ивице зравни. Саво Јовановић је био на самом крају зравни.

КАО ЦЕЛА БРИГАДА

Провлачећи се између високог шибља Немци су се журно пробијали кроз снег према врху извишћења. Борац Бошко Матић на брзину их је пребројао: било их је око стотину. Доле, на дру-

му стајало је неколико немачких камиона са угашеним моторима. Долазили су из Прибоја.

— Ови су сигурно кренули у Вишеград! — добаци својим друговима Сирогојно лодижући главу и скидајући руком снег са лица.

— Е, вратиће се тамо одакле су и дошли јер ми морамо прећи преко овог друма. Дедер, другови, да их потпрашимо!

Бомбаша су и даље мирно лежали. Знали су да ће њихови погоди бити прецизнији ако пусте Немце да им приђу сасвим близу. Зато су дали знак Сирогојну да чека. Немци су се приближавали и од зравни их је делило још десетак метара.

Не зна се ко је рекао: „Сад!“, али чим су чули тај узвик осморица бомбаша почели су да пуцају сложено као један. Чинило се као да је непријатеља напала цела бригада. За мецима су полетеле бомбе. Експлозије су подизале у ваздух гомиле снега распршујући га у ситну белу прашину.

Немци су збуњено заста-

ли а онда потрчали у заклоне. Одговорили су још жешћом ватром, али су сви њихови меци прелетали зраван или се забијали у снег пред њом. Мало затим њихове бомбе почеле су да падају око осморице бомбаша.

ТЕБЕ НЕ ВРАЋАМ!

Прва немачка бомба пала је иза партизанских извишача и направила велику црну мрљу на недирнутој снежној белини. Друга је упала у снег поред самог Сирогојна. Шиштала је некако чудно, застрашујуће. Требало је да експлодира за четири, а можда и две секунде!

Бомбаша су се тргли и беспомоћно, са зебњом, чекали да бомба експлодира и разнесе им друга.

Секунде су пролазиле а ништа се није чуло. Док су бомбаша очекивали експлозију Сирогојно је узео немачку бомбу и хитнуо је у правцу Немаца. Експлодирала је тачно међу њима.

Кад су борци подигли главе, Сирогојно је руком брисао нос гледајући их весело. Истог тренутка десно од њега пала је и друга бомба. Сирогојно ју је на време спазео. Скочио је као мачка и бацао се на њу. Шиштећи бомба је полетела према Немцима!

— Аух, ала су ови навалили! — довикнуо је за њом, а онда спокојно сео на снег пажљиво слажући своје бомбе на сему ивицу зравни. Бомбаша су га запа-

њено гледали али се он није обзирао на њих.

Није прошао ни минут а иза леђа му је пала и трећа бомба.

— Тебе не враћам, далеко си брате! — уздахнуо је.

Бомбашима се чинило да се он игра, плашили су се да ће полетети и за овом бомбом и да ће га она стајати главе. Међутим, Сирогојно је скочио и попут муње одбацио се неколико метара. У истом тренутку експлозија немачке бомбе подигла је увис комаде смрзнуте земље измешане са снегом. Када се Сирогојно вратио на своје место бомбаша су одахнули.

Немачке бомбе и даље су падале, али далеко од њих. Нико од осморице бомбаша није био повређен. Њихове бомбе летеле су на Немце као каиша и они су почели да се повлаче. Око три по подне, после петнаестак минута борбе, непријатељ је напустио држиште и вратио се камионима у Прибој.

Пола часа касније Друга пролетерска бригада прешла је друм код села Штрпци и наставила пут према Санџаку.

Саво Јовановић Сирогојно погинуо је, 2. маја 1944. године, у борби против Немаца на Мравњацима испод Повлена у Србији. За народног хероја проглашен је 24. јула 1953. године.

М. Т.

Veselinović B.
XI-174

БИТКА

После смрти последњег хрватског владара из династије Трпимировића, неки великаши подупирали су угарског краља Ладислава да преузме упражњени престо. Други су, уз помоћ Византије, изабрали новог владара из своје средине — Петра кога касније неосновано називају Свачић. Под његовим вођством хрватски народ је устанком 1094. или 1095. повратио подручје између Гвозда и Драве које су 1091. освојили Мађари и тако успоставио раније границе хрватске државе.

Користећи заузетост Византије у крсташким ратовима, а уз подршку једног дела хрватског племства, мађарски краљ Коломан напао је Хрватску у пролеће 1097. године.

Иако лишен сваке помоћи са стране, без подршке далматинских градова, Петар је са

мањим бројем хрватских великаша пружио отпор Мађарима јужно од Купе.

Главнину Петрове војске чинили су на брзину прикупљени сељаци наоружани углавном секирама, ножевима и другим примитивним оружјем, док је мањи део био састављен од стрелаца и копљаника. Мађари су поред пешадије имали и коњицу, били бројно јачи, боље наоружани и организовани. Са њима су ишле и чете хрватске vlastele која је помогла Коломана.

Одлучујућа битка одиграла се 1097. године у подножју планине Гвозд која се протеже од Карловца између реке Купе, Глине и Коране. Надмоћна мађарска војска извојевала је победу.

Последњи хрватски народни владар Петар погинуо је у овој бици. По њему, планина Гвозд названа је Петрова гора.

НА ГВОЗДУ

БАТИНЕ
КОЈЕ
СЕ
ПАМТЕ

ЗЕКАН

Кад неко има 12 година, а уз то је и де-чак, онда је то право време да непрестано гомила огромно „богатство“ које поносно показује маминим мазама, шепури се пред одраслима који, ма ко лико се разметали, немају храбрости за „јуначка дела“. Танке црвене бразде по телу траг су освајања до-тад неосвојиве тврђаве (ту-ђег воћњака, на пример), разбијена колена, разлупа-ни носеви и све оне разно-бојне модрице последице су незадрживог јуриша Инди-јанаца. И кад се заврши дан пун узбуђења и борби, мали јунак покушава да нечујно из кратких панта-лона улети у пижаму. Ако успе, то је тек подвиг! На жалост, врло често над со-бом угледа забринута ли-ца родитеља који, с уда-хом, проналазе једино здра-во место и на телу храброг ратника појављује се још једна јуначка рана. Сре-ћом, то се сутрадан не ви-ди, а и заборавља се, осим ако тога дана случајно баш он не буде изабран да бу-де храбри Бик Који Седи.

Кад се одрасте, велики подвизи често се заборав-љају, а у сећању остаје по-неки — онај најславнији — док се родитељима пру-жа пасивни отпор.

Понекад се сетим кад

Камо среће да сам, бадећи кочић из земље и одвезујући га, заборавио све неустрашиве јунаке са Дивљеј зајага!

сам имао таквих 12 година. Сада ми се чини као да сам тада имао два пута по 12 година. „Вилењак“, го-ворио би мој деда кад сам као дванаестогодишњи де-чак дошао код њега да про-ведем распуст. Са родите-љима, наравно.

ПАКЛЕНИ ГАЛОП

Тога дана, док је напољу све мамило на најнемогу-ћије подвиге, лежао сам у соби. „За казну“, рекоше ми. А тога за шта сам кажњен нисам се ни сећао, јер сам већ био заокупљен тиме на који начин да се осветим. Моја жртва тог поподнева требало је да буде, верова-ли или не, Зекан. Неколи-ко дана пре тога грдно ми се замерио.

Зекан је име дивног вран-ца. Изазивао је завист се-оских домаћина, на понос мога деде.

И једног дана док је Зе-кан, припет, мирно грицкао

зелену сочну траву у удо-лини испод куће, некако се измигољих испред очију моје мајке. Приближио сам се Зекану, извадио кочић из земље и откачио ланац. Некако сам се успентрао на сапи вранца и ухватио се за гриву. Камо среће да сам у том тренутку забо-равио на подвиге Вајата Ерпа, храбрих рејндера и све оне узбудљиве вестер-не и приче са Дивљег запа-да.

Ошинуо сам Зекана по врату, арлаукнуо што сам гласније могао, и вранца је почео махнито да јури. Био је то паклени галоп уз падину, па натраг и, нај-зад, укруг. Ноге сам по-кушавао да заријем у Зе-канов трбух, рукама сам се грчевито држао за његову замршену гриву. Препла-шен, сетих се изреке „у страху су велике очи“ и — зажмурих. Уста сам узалуд отварао:

— Ехааа, ооо... Зекане луди, стани! — пиштао сам и дерао се као помаман.

Али, и даље смо јурили несмањеном брзином.

А МОЈ ПОНОС?

Упорно сам се дерњао и коњ, као да најзад схвати шта тражим од њега, наг-ло се заустави парајући ко-питама тле.

Тада се догодило нешто што је, на моје задовољ-ство, остало недоступно по-гледима мојих другара ко-јима сам се хвалио да сам „страшан“ јахач. Тако сам величанствено треснуо на земљу да у том тренутку нисам осетио никав бол. А Зекан је, као да се ништа ни је догодило, гледао у мене својим крупним паметним очима, а онда наставио да мирно пасе. Покушао сам да устанем, али ме оптар бол у нози натера да поно-ви седнем. Зајечао сам и бесно гледао Зекана. Сре-ћом, низ падину је стизала помоћ у виду једне узбуђе-не и забринуте маме.

И, ето, данас му се морам осветити. Али како? Да тре-ба да се осветим чика-Сте-ви — можда бих му разбио прозор, Прћу бих ударио у цеваницу док играмо фуд-бал, Љиљу бих преплашио жабом. А како се осветити једној животињи, и то ко-њу!

Помислих да га гађам праћком. То не би ни осе-тио. Да га боцнем иглом — могао би да ме звизне копи том или угризе. Значи, мо-рам да му опростим! А мој понос?

И док сам тако лежао и премишљао како да се ос-ветим, споља је допирао цвркул птица и зујање ин-секата. Инсекти! Идеја и по! Нисам забадава био члан биолошке секције.

Искрао сам се из собе. Понео сам теглицу и комад згужваног папира. У штали сам ухватио једног обада и кренуо у „акцију“.

Зекан је питомо гледао док сам га тапшао по врату. За тренутак сам се поколе-бао, али ме је оних 12 го-дина неумољиво гонило на-пред.

КО ПРИЗНАЈЕ...

Принео сам теглицу вран-чевом уху и пустио обада. Обада је, улетео, а ја сам брже-боље онај папир ста-вио на ушну шкољку. Зе-кан је и даље мирно жва-као. Већ сам се забринуо да ће све пропасти. Али, обада се већ ваљда био снашао у мрачној унутрашњости и за зујао. Зекан је замиш-тао, почео дивље да тресе главом. Слабо привезан, отргао се, излетео из штале и дао се у бесомучан трк. Пројурио је поред зграну-тих укућана и нестало у удо-лини. Затим се и ја указах пред њиховим оштрим по-гледима. Умилно сам их гледао, као и сам зачуђен шта би то Зекану. У себи сам ликовоао.

Међутим, као што често бива, све се брзо открије. Одједном. И тада се, у себи, говори: „Ваш сам баксуз“, „Други пут бићу вештији“... а на сав глас, кроз сузе: „Нисам тако мислио, мајке ми“, „Нећу више никада“...

Са својих 12 година ни ја то нисам успео да избегнем. Као и сви родитељи и мо-ји су применили исти ме-тод да смире необузданог и „непоправљивог“ дванаес-тогодишњег дерана.

Ту ноћ сам преспавао на стомаку и размишљао о спасоносној народној умо-творини „ко признаје, пола му се прашта“. Шта би би-ло да нисам одмах при-знао? Какве ли би тек биле „целе“ батине!...

Иначе, Зекана су пронаш-ли. Трагова диверзије није било. Обада је успео да из-лети. Али, очигледни тра-гови остали су на мени. Рекох вам.

Милан Бечејић,
Шабац,
Масарикова 55

(Хонорар 250 дин.)

Гледао сам, као и сам зачуђен, шта би то коњу. У себи сам ликовоао.

Бил Мелер

БРИГАДА СУДЊЕГ

Када повежем све детаље киднаповања, морам, на жалост, да признам да смо Марацун Хендерсон, Цеферес Пел и ја били веома лаке жртве.

Извели су то веома једноставно: лажни лифт-бој у вашингтонском Арлингтон хотелу одвезао нас је из Марацуниног апартмана на петом спрату у најниже подземно одељење зграде. Када се лифт зауставио, окренуо се и притиснуо ми у стомак цев свог револвера. У сенци постројења за централно грејање појавила су се остала четири нападача. Сви су носили маске направљене од исечених хула-хоп чарапа и није се могло разазнати да ли су мушкарци или жене.

Зграбивши обема рукама ручку своје пословне торбе Цеферес је снажно замахнуо и погодио једног од нападача право у лице. И Марацун је покушала да удари ногом једнога од њих, али га је промашила. Маскирани је невероватно брзо реаговао, ухватио је подигнуту ногу и оборио Марацун на под. Други јој је сео на груди, убацио лимун у њена уста и везао преко њега марамицу.

За три године проведене у америчкој војсци успео сам, ако ништа друго, бар да научим неколико трикова за одузимање оружја од противника. Почео сам увежбаним покретима да се увијам скрећући цев револвера са свог стомака. Истовремено, ударио сам нападача по руци.

— Не чини то. — зачуо сам глас иза својих леђа и иза десног уха осетио хладну револверску цев. Био је то онај кога је Пел погодио својом торбом. Низ чарапу на његовом лицу текла је крв.

Тих пет секунди могло је да донесе пресокрет. Али, уместо да реагујемо истовремено, Пел је сам потрчао низ ходник покушавајући да побегне између цеви за грејање.

Пригушивач је заиста био савршен: револвер је нечујно опалио и Пел је, испуштајући торбу поскочио као да ће полетети. Стегао је тада рањено бедро обема рукама.

Ништа се више није могло учинити.

Везали су нас лисицама, мене и Пела заједно, и гурнули нас кроз споредна врата где је већ чекао плави фолксваген-комби. На

главе су нам навукли јас-тучнице и врпцама их везали око врата.

— Можете да дишете кроз платно — чуо се неки мушки глас. — Рана на ноzi вашег пријатеља није опасна. Можемо се сами побринути за њу. Према томе, боље је да слушате. У реду?

Није то било питање већ наређење. Разум ми је говорио да треба послушати и бити миран. Бар за извесно време.

Састанак у Вашингтону

Био сам прилично упознат за здравственим стањем Марацуниног оца. Хенри Хендерсон је патио од аритмије срца. Иако никада није јавно показивао своја осећања и забринутост, знао сам да ће га отмица његове кћерке тешко погодити. Стари Хендерсон, о-снивач и „мозак“ Хендерсонове компаније за производњу оружја, најзначајнијег снабдевача америчке ратне морнарице, није био ни упола „тврди“ колико је то желео да буде.

Тог лета 1970. био сам његов лични шофер на Лонг Ајланду. Прихватио сам тај посао да бих обезбедио нсвац за виши степен студија металургије који сам намеравао да упишем у септембру.

Три године старији од мене Цеферес Пел такође је ступио у Хендерсонову службу тога лета. Било му је тада тридесет година. Нас двојица, по свему различити, имали смо само једно заједничко искуство: Вијетнам. Цеферес је, међутим, и тамо боље прошао. Захваљујући свом пореклу и образовању он је „ратовао“ у канцеларији са писаћом машином, док сам ја, обичан војник осетио на својој кожи сав ужас вијетнамских мочвара.

Радећи за Хендерсона зближили смо се са његовом двадесет четворогодишњом ћерком Марацун. Нас троје, Марацун, Цеф и ја добро смо се слагали и у почетку смо проводили доста времена заједно. Када сам их ја возио, седели смо све

троје на широким предњим седиштима Хендерсоновог ролс ројса. Старом се то, наравно, није и свиђало и убрзо нам је наредио да се држимо што даље од његове кћерке. Послушао сам га и Марацун више нисам виђао сем када је то због посла било потребно.

Осамнаестог августа Хенри Хендерсон је отпутовао пословно у Вашингтон. Са њим су кренули Марацун и Пел и све троје су одсели у истом хотелу. Два дана касније Цеферс и ја смо закуцали на врата Марацуниног апартмана на петом спрату. Требало је да се састанемо са њеним оцем и вратимо се сви заједно на Лонг Ајланд.

Хенрија Хендерсона више нисмо видели.

Уместо на састанак са Хендерсоном стигли смо у подземне просторије хотела. Одатле нас нису одвели далеко. Путовање једва да је трајало пола сата. Али у вашингтонској дунгли дворишта и предграђа довољно је нестати у суседном блоку кућа и више вас нико не може пронаћи.

Ово је политичка отмица

Када су нам скинули плантене цакове са главе, могао сам коначно да осметрим наше отмицаре. Уместо пет сада их је било осам. Један од њих, очигледно добар познавалац ватреног оружја, држао је веома опасну Калтову аутоматску пушку.

Наши нападачи више нису носили маске. Изненадио сам се када сам међу њима видео три жене. Крв на лицу једне од жена потицала је сигурно од удараца Пеловог ковчежића за писма. Седам чланова групе, мушкарци и жене, носили су дугу косу скупљену у коњски реп. Осми, по свему судећи њихов вођа, био је сасвим кратко ошишан. На себи је још имао тамно-смеђу ливреју хотелског лифт-боја.

Сместили су нас у велики стаблоски хладњак какав обично имају кланице и велике продавнице меса. Из таквог затвора није се

могло побећи. Прозора није било а зидови и под ионако тешко пробојног материјала били су појачани челичним решеткама. Једна врата, двадесетак сантиметара дебела, затварала су се споља.

— Ослободите нам руке да помогнемо нашем пријатељу — рекао сам. — Када дођете памети и пустите нас кући, ја ћу полицији посебно нагласити да сте се према нама лепо односили.

Жена са крвавим лицем сасула је на мене бујицу погрдних речи.

— Завежи — шапуно је вођа и она је истог часа ућутала.

Насталу тишину прекинуо је његов смирен глас.

— Ово је политичка отмица Марацун Хендерсон. Њен отац, у то смо сигурни, исплатиће нам легу су му за откуп. Потребно нам је милион долара за остварење наших даљих планова, посебно за куповину оружја. То је само ситница за почетак. — Застао је начас а затим наставио. — Дуго смо припремали ову отмицу. Наш план да сачекамо Марацун у лифту пореметили сте вас двојица, Малер и Пел. Нисмо на вас рачунали.

Сад бар више нисам могао да разбијам главу око тога зашто су нас напали.

— Ми смо само мали део онога што ће, надамо се, постати једног дана опште национални покрет за ослобођење човека — представио је вођа своју групу. — Себе називамо Бригада судњег дана. Истина је да смо почетници, али неки од нас изучили су занат код професионалаца...

Ми смо војници

Вођа је тада наредио својим људима да скину мараму са Марацуниних уста и изваде лимун. Неко је донео кутију за прву помоћ. Понудили су нам кафу и нешто за јело.

— Ово није концентрациони логор — говорио је вођа истим, мирним гласом. — Ми смо војници и као такви поштујемо Же-

невску конвенцију и права ратних заробљеника.

Покушао сам да му поставим неко питање, али он ме је прекинуо. Тада је Марацун Хендерсон први пут нарушила наше пријатељство.

— Малер — рекла је тоном послодавца на који нисам био навикао — престаните да их изазивате.

Никада ме раније није називала по презимену, увек сам за њу био Бил.

Била је веома уплашена. Цеферс Пел такође.

Током првих неколико дана успео сам да сазнам понешто о вођи „бригаде“. Звао се Чарлс Вилсон. Пут мене и Пела и он је своје три године одслужио у Вијетнаму. По повратку запослио се као асистент за хемију на најугледнијем калифорнијском универзитету. Тамо је пришао „покрету“. Као хемичар знао је много о прављењу бомби и експлозива.

— МИ СМО САМО МАЛИ ДЕО ОНОГА ШТО ЋЕ
ЈЕДНОГ ДАНА, НАДАМО СЕ, ПОСТАТИ ОПШТЕ-
НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ ЧО-
ВЕКА! — ПРЕДСТАВИО ЈЕ ВОЂА ГРУПУ КОЈА
НАС ЈЕ КИДНАПОВАЛА.

ДАНА

У бригади Вилсон је, као и остали, носио име историског побуњеника. Звали су га Спартак.

Девојка коју су називали Лукс, она са крвавим лицем, звала се заправо Вероника Сантини а надимак Лукс узела је по Рози Луксембург. Поносила се тиме што је спретно рукоувала оружјем и једина јој је жеља била да доживи праву пуцњаву, као у старој каубојској времена. Имала је 24 године.

Трећег дана постало је изненада јасно да милион долара откупнине није оно што су киднапери заиста желели. Спартак и Лукс управо су нам донели храну када је члан банде који је себе називао Че ба-нуо међу нас.

— Замислите — рекао је — њен стари пристаје на милион!

Оштрим гласом Спартак је покушао да га заустави,

али овај је, не схватајући, наставио:

— Управо је било на радију. Свеједно, новац нам је потребан...

Конечно је схватио. Ја такође.

Марацун се променила

Затворени у хладњаку нас троје нисмо могли знати шта се напољу догађа. Били смо спремни на најгоре. Замишљали смо полицајце који узалуд трагају... Старог Хендерсона који подлеже учесталим орчаним ударима... Марацунину мајку која гута средства за умирење... Оно што смо сада сазнали било је прва, права вест. Истовремено, постало је јасно да „бригада“ није ни очекивала ни желела тако брз пристанак старог Хендерсона. Желели су не

што друго. Нешто више од откупа. Ови људи нису били обични ловци на новац. Оно што је њима било потребно налазило се већ у њиховим рукама: Марацун Хендерсон и велики публицитет.

Често су нас премештали из једног скровишта у друго. Ове селидбе плашиле су Марацун све више. Страхovala је да ће нас стмичари због нечијег не-примишљеног покрета убити. Посебно се бојала мене и моје намере да искористим прву прилику за бекство. Јаз међу нама постајао је све већи. Марацун се плашила својих пријатеља више него непријатеља.

Вилсон је добро знао шта ради. Никада није створено претио ни ударао. Никада није учинио ништа што је могло наљути Марацун. Рекли су нам да се Хенри Хендерсон пову-

као и да се не труди баш много да ослободи своју кћерку. Наводно, новац му је био важнији од ње. За осетљиву девојку као што је Марацун то је било довољно. Остало је учинила њена сопствена уобразиља.

Одлучио сам да се изменим. Престао сам да изазиван и постао миран и послушан: идеална жртва спремна за преображај. Претварао сам се и очекивао прави тренутак. Од бекства, наравно, нисам одустајао.

Тридесетог или тридесет првог дана нашег заточеништва Марацун су издвојили. Пел и ја остали смо забринуте и уплашене. Очекивали смо да ће сада убити или њу или нас. Вратили су је после три дана.

— Знате ли где сам била? — најзад је проговорила. — У правој соби са правим прозорима, правим креветом и правим телевизором. Видела сам све што се дешавало са мном и „на пољу“ за последњих месец дана. Само месец дана, зар нисте знали...

Не знам о чему су јој говорили та три дана и како су поступали са њом, али Марацун Хендерсон је сада била другачија. Вилсон је то знао. Али ми нисмо. Показао нам је то на брутан начин 28. септембра (касније сам сазнао та чан датум овог догађаја).

Пљачка

Поново су нас раздвојили. Овог пута извели су Марацун и мене заједно. Није то била уобичајена се лидба. Наоружали су нас аутоматским револверима, наравно, празним. Први пут после шест недеља угледао сам дневну светлост. На жалост, нисам у њој могао уживати.

Спартак и Лукс отворили су врата аутобуске компаније у Силвер Спрингу и гурнули мене и Марацун у нутра.

— Ми смо бригада судњег дана — рекао је Вилсон присутнима. — Ово двоје су Марацун Хендерсон и Бил Малер. Придружили су нам се да би нам помогли да вас опљачкамо.

Ко је могао знати да он лаже? Ко је могао знати да у нашем оружју нема ни једног метка? Ова лакрдија ме је озбиљно уплашила. За полицију ми смо од тог момента били чланови „бригаде“.

Марацун је заиста „учествовала“ у нападу. У настулу хистерије ударила је револвером по глави једног службеника гласно претећи осталима. То је било право изненађење, за све сем за Спартак.

Пел и ја смо је изгубили. Ни сама није била свесна да се придружила терористима.

Очекивао сам да ће сада, када је Марацун постала њихова, желети да ослободи Пела и мене. Није им се за то пружила прилика.

Следећег дана, после пљачке, поново смо кренули из пут. Марацун је сада седела иза Вилсона без лица.

Изненада, иза нас се појавио црни аутомобил пун полицајаца. Налазили смо се на самом улазу у узани кањон. Црвени камион који је до тада возио поред нас убрзао је, прстигао три Вилсонова комбија и зауставио се попречно на другом крају кањона. Остали полицајци, њих тридесетак, појавили су се горе са обе стране, наоружани до зуба. Била је то клопка. „Бригада“ је после пљачке примећена, праћена и дочекана у заседи.

Прекините ватру!

Тишину је прекинуо глас са мегафона који је наредио да се оружје баци на земљу.

— Руке увис, сви сем за робљеника — чуло се наређење полиције.

— Најбоље ће бити да их послушамо — рекао је Вилсон угасивши мотор аутомобила. Његов глас одавао је све друго сем горчине. Избацио је из аутомобила свој револвер а затим и сам изашао са високо подигнутим рукама.

Све би се добро завршило да није било луде Веронике Сантини. Конечно јој се пружила прилика да пуца и она није могла да је пропусти. Ишла је из комбија, држећи у свакој руци по револвер и запуцала на полицајце. На њене пуцњаве одговорили су прави плотуни. Меци су зазвиздали свуда око нас. Везан лисицама за седиште скупио сам се на поду фолкswгена. Остали су изишли напоље да се боре и да погину.

Пуцњава је престала исто тако брзо као што је и почела. Из гомиле израњављених тела подигла се једна фигура. Велика рана на стомаку крварила је кроз кошуљу. Подигла је руку и опалила. Тај последњи метак успео је само да нацрта ви још једну рупу у асфалту. Марацун Хендерсон срвила се на земљу.

Глас са мегафона објавио је:

— Прекините ватру! Зауставите ватру!

Лежао сам и чекао да ме пронађу. Био сам једини преживели.

Све ово догодило се пре четири године, пре но што су терористичке акције постале уобичајен метод подземних политичких протеста. Случај Хендерсон је тада добро заташкан пред јавношћу. Сматрао сам да је потребно да сада све ово ипак испричам.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

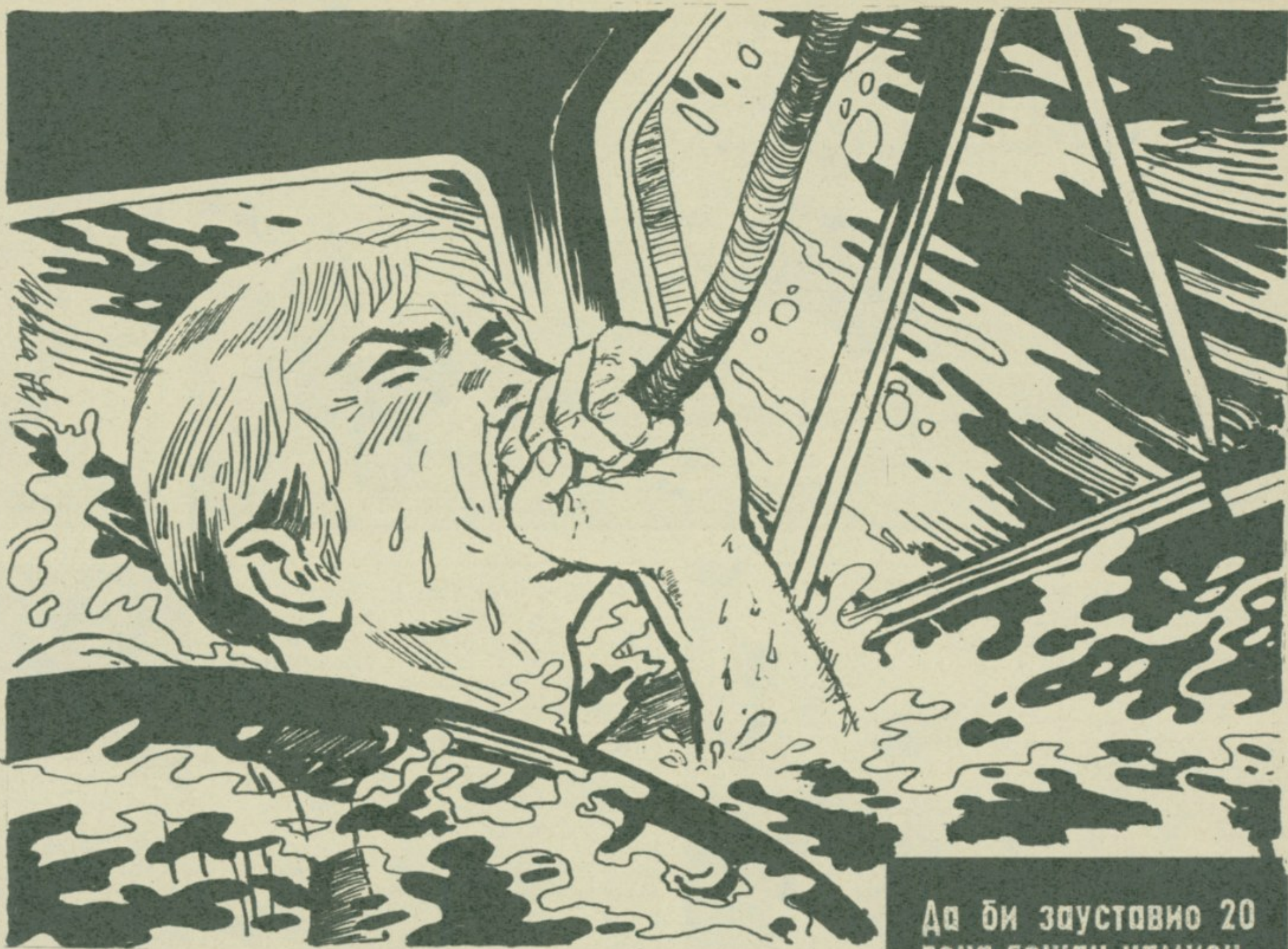
Око пола четири ујутру почела је да лије киша као из кабла. Четрдесет двогодишњи Хозе Гарсија, возач камиона-хладњаче из Валенсије у Шпанији, укључио је брисаче и нагнуо се напред покушавајући да назре пут кроз густу водену завесу. Одједном, угледао је у светлости фарова масне трагове просутог уља. Процедивши кроз стиснуте зубе псовку, притиснуо је кочницу. Али, ништа се није догодило. Не смањујући брзину камион је улетео у кривину. Гуме продорно зашкрипаше.

За тренутак Хозе се следио од ужаса. Како да обузда помахнитало возило на уском планинском путу? Чврсто је стезао волан док су му се низ лице сливале капљице зноја. Грозничаво је размишљао шта да учини.

Фарови одједном осветлише белу ограду моста преко Турие. Знајући да не може да бира, Хозе одлучи да покуша немогуће: да заустави камион, тако што ће ударити о ограду моста. Знао је шта га чека ако не успе — десет метара ниже, хуктала је река, а изгледа да преживи пад са те висине били су мали. Па ипак, морао је да покуша.

НА ДНУ РЕКЕ

Не оклевајући више, Хозе нагло скрену волан удесно. Готово није била довољно чврста да издржи двадесет тона тежак камион.

Да би зауставио 20 тона тежак камион-хладњачу, на мосту преко реке возач је окренуо волан удесно. Али, ограда није издржала.

ОПАСНА ОДЛУКА ХОЗЕА ГАРСИЈЕ

Све се одвијало муњевитом брзином. У тренутку када се камион са треском забио у муљевито дно Турие, Хозе обухвати главу рукама, јер је већ летео ка шофершајбни.

Ошамућен од ударца успео је да напита прекидач желећи да упали светлост. Али, сијалица само за тренутак засветлуца и онда се угаси.

Окружен непрозирном тамом, затворен у уској кабини на дну реке мислио је да ће полудети од страха. Једини звук који се чуо било је клокотање воде која је прскала у кабину. Морао је што пре да изиђе напоље јер ту неће дуго издржати. Снажно је притиснуо ручицу покушавајући да отвори врата али узалуд. Притисак споља био је исувише јак и она нису попуштала. Беспомоћан Хозе поче бесно да удара песницама по вратима.

Освестио се тек када је осетио да су му ноге мокре. „Да бар затворим тај проклети прозор“, помислио је. Али, вероватно искривљена приликом пада, ручица на прозору није се померила ни за милиметар. Изгледало је као да се баш све уретило против њега.

Одједном, Хозе се лупи шаком по челу. Како је само могао да заборава на то! Па, зар није тренутак пре него што је ударио о камену ограду моста угледао у ретровизору фарове неког аутомобила. Немогуће је да возач није видео шта се догодило. Сигурно ће алармирати полицију. Хозе уздахну с олакшањем. Ма како слаба, ипак је то била нека нада.

Сада је само требало чекати.

Али, колико ће дуго моћи да издржи овако. Ниво воде у кабини је све више растао. Неколико минута напетост је размишљао а онда му је синула идеја: зашто се не би послужио дугачком пластичном цеви коју је носио заједно са кантосм за резервно гриво.

ЈЕ ЛИ ОВО КРАЈ?

Вода му је допирала већ до бутине када се сагао и почео да тражи канту испод седишта. С муксом је успео да извуче јер се заглавила између седишта и пода. Цев је била на њој.

Руком која је подрхтавала, Хозе поче да пипа по прозору. Био је одшкринут само сантиметар, а то није било довољно за оно што је хтео да уради. Напрежући сву своју снагу, Хозе притисну ручицу прозора и она мало попусти. Али, и то је било довољно да пластичну цев протури напоље.

Уз мало среће цев ће доспети изнад површине воде и мћи ће кроз њу да удише ваздух, кога је сваког тренутка било све мање.

Морао је да пожуре јер му је вода сада допирала до груди. Ставио је цев у уста и снажно повукао. Уместо ваздуха кроз цев покуља прљава вода помешана са уљем. Хозе се загрцну и испљуну воду. Очигледно, цев није била довољно догачка да би допрла до површине.

Сагао се и поново почео да пипа по поду. Морао је да пронађе металну шипку помоћу које је подизао дизалицу. Углављивши цев у шипку, Хозе је гурну кроз прозор и снажно дуну. После неколико секунди цев се прочистила и Хозе најзад удахну свеж ваздух. Непомично је седео у леденој води. Није смео да се помери. Знао је да цев једва допире до површине и да зато с времена на време заједно с ваздухом прогута и неки гутљај воде.

Време је споро пролазило. Клокот воде која је продирала кроз прозор доводила га је до очајања. Снага га је напуштала и није више веровао да ће се ово добро завршити. Можда онај возач није приметио да је ограда на мосту поломљена. Зар је могуће да је сво крај?

Око пола пет тога дана, 21. маја

ујутру 1971. године зазвонио је телефон у полицијској станици у предграђу Валенсије. Дежурни полицајац пажљиво је саслушао човека који му је узбуђеним гласом испричао шта се догодило а онда алармирао ватрогасце.

ЗГРЧЕНО ТЕЛО

Није прошло много времена а екипа спасилаца већ се налазила на мосту преко Турие. Сасвим јасно доле видео се кров кабине. Налазила се само метар испод површине.

Десетак минута касније ватрогасци су извукли олупину из воде. Кроз замагљено стакло видело се згрчено тело.

Када су Хозеа најзад изнели напоље, цев која му је спасла живот још је чврсто била стиснута његовим зубима.

Кад је дошао к себи, Хозе је рекао:

— Неће ми више никада пасти на памет да уђем у воду, па макар се она налазила и у кади.

О. В.

ШРАФКО

ЗЛАТНА ПЛАНИНА

ПРЕМА
Карлу
Мају

БИЛО ЈЕ ТО У ВРЕМЕ КАДА СУ
ДОСЕЉЕНИЦИ ИЗ ЦЕЛЕ ЕВРОПЕ
НАГРНУЛИ У НОВИ СВЕТ...

ПОГЛЕДАЈ
ОНОГ,
МОРТИМЕРЕ...

ЗАЖЕЛИМО
МУ ДОБРО -
ДОШЛИЦУ,
ПРИЈАТЕЉУ?
ХА, ХА, ХА?

ХО, ХО, ХО?

КУДА ТАКО
ЖУРИШ, ЖУТО-
КЉУНЧЕ?

ХЕЈ? ШТА
ХОБЕТЕ?

ДА СЕ
УПОЗНАМО,
МАЛИ?

ЧУЈЕШ ЛИ
ШТА КАЖЕ
МОЈ ПРИ-
ЈАТЕЉ?

АААХ?

ОООХ?

ГУБИТЕ СЕ,
НИТКОВИ?

ОДАКЛЕ ДОЛАЗИШ,
МЛАДИЋУ?

ПРВО ДА ВАМ
ЗАХВАЛИМ ШТО
СТЕ МИ ПРИТЕК-
ЛИ У ПОМОГ?

ЈА САМ ХЕНРИ...
ДОЛАЗИШ ИЗ
ЕВРОПЕ, ЗАР НЕ?

ДА, НЕМАЦ
САМ... ЗОВЕМ
СЕ КАРЛ
КЕСТЛЕР И
КРЕНУО САМ
НА ЗА-
ПАД.

ДА БИ СТИГАО
НА ЗАПАД
ПОТРЕБНО ЈЕ
НЕШТО ВИШЕ
ОД ЖЕЉЕ,
СИНКО?

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН, САМЕ?

ДА, САСВИМ, ГОСПОДИНЕ ХЕНРИ!

ПОЈАВИО СЕ ИНЖЕЊЕР...

НАЈБОЉЕ ЈЕ ДА САМ И КАРЛ ПОЉУ У ИЗВИЈАЊЕ.

У РЕДУ, ИНЖЕЊЕРУ.

АЛИ... КАРЛ НИКАДА У ЖИВОТУ НИЈЕ ИСПАЛИО МЕТАК?

МОРАЊЕ И ТО ДА НАУЧИ? А САДА ЈЕ УПРАВО ТРЕ-НУТАК?

ПОГЛЕДАЈ, КАРЛ... ТРАГОВИ ИНДИЈАНСКИХ СТОПАЛА?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ПАЗИ!

ИДЕ ПРАВО НА МЕНЕ?

ДРЖИ МОЈУ ПУШКУ?

НЕБЕСА!

ПРВИ ПУТ У ЖИВОТУ ЈЕ ПУЦАО...

УБИО СИ ГА, КАРЛ!

УУФ! ВРТИ МИ СЕ У ГЛАВИ!

ПО ЧИТАВОМ ЛОГОРУ ПРИЧАЛО СЕ САМО О КАРЛУ...

ХО? ХО? А ИЗГЛЕДА КАО БЕБИ-ЦА!

НЕ САМО ДА ЈЕ ДОБАР ТОПОГРАФ ВЕћ ЈЕ И ХРАБАР!

ЈОШ СМО ДАЛЕКО
ОД СЕНТ ЛУИСА, КАРЛ,
АЛИ ПРИБЛИЖИЛИ СМО
СЕ ЗЛАТНОЈ ПЛАНИНИ.

ЗЛАТНОЈ
ПЛАНИНИ?

ЗА ИНДИЈАНЦЕ
ЈЕ ОНА
СИМБОЛ
ЊИХОВЕ
ВЕЛИЧИНЕ
И СЈАЈА ...

ПОБИ БУ У
ОБИЛАЗАК
СА ДИКОМ
И БИЛОМ ...
ХОРЕТЕ ЛИ И
ВИ С НАМА,
ГОСПОДИНЕ
ХЕНРИ?

НЕ,
КАРЛ,
УМОРАН
САМ ...

УЗМИ ОВУ ПУШКУ,
МОМЧЕ! МОЖДА
ЋЕ TI
ЗАТРЕБАТИ...

ХВАЛА, ДИК!
ИДЕМО,
БИЛЕ!

ОДМАХ,
КАРЛ!

АЛИ НИСУ ДАЛЕКО ОДМАКЛИ, КАД...

АААХ!

НЕКО ЈЕ У
НЕВОЉИ!

ГРРРР!!

РАСТРГНУЋЕ
ИНДИЈАНЦА?

НЕ ПУЏАЈ, ДИК!
УБИГЕШ МЛАДИ-
ЋА!

КАРЛ СЕ ПРИБЛИ-
ЖИО ЖИВОТИНИ...

НЕ ИДИ, КАРЛ!

ВРАТИ СЕ!

КАРЛ!

УБИО
ГА ЈЕ?
ЈУПИИИ!

ИЗЛОЖИО СЕ
ОПАСНОСТИ
ЗБОГ ЈЕДНОГ
ИНДИЈАНЦА!

ПА
И ОН
ЈЕ
ЧОВЕК...
КАО ШТО
СМО ТО
ТИ И ЈА,
БИЛЕ?

ВИНЕТУ, СИН ПО-
ГЛАВИЦЕ ИНЧУ ЧУ-
НА, НИКАД НЕ ЗАБО-
РАВИТИ ОВО, БЛЕ-
ДОЛИ-
КИ?

ЈЕДНОГ
ДАНА
ВИНЕТУ СЕ
ОДУЖИТИ
ЗА ОВО?

НЕ МИСЛИ
НА ТО,
ВИНЕТУ.

Али, ЈОШ НЕКО ЈЕ СВЕ
ОВО ПОСМАТРАО...

ИНЧУ ЧУНА НЕ МЕШАТИ
СЕ... ЖЕЛЕТИ УВЕРИТИ
СЕ ДА ТВОЈА БРАЋА
БИТИ ДОБРА, ФЛЕКИ?

ПО... ПОГЛЕДАЈ, ДИК?
АПАЧИ?

ГОТОВИ
СМО?

ЕТО
ШТА СИ
ПОСТИГАО,
КАРЛ?

ПЛЕМЕНИТИ БРАТЕ
ФЛЕКИЈА, ИНЧУ ЧУНА
НУДИТИ ТЕБИ МИР
И ПРИЈАТЕЉСТВО?

ФЛЕ-
КИ?
КО
ЈЕ
ТАЈ?

ЈА САМ ФЛЕКИ,
МОМЧЕ...
СВОЈ ЖИВОТ
ПОСВЕТИО САМ
ДОБРУ АПАЧА...

ШПИЈУН? СУМЊАО САМ
ДА ЈЕ ТАЈ ТОПОГРАФ
БЕДНИ ШПИЈУН АПАЧА?

ГЛУПОСТИ,
БАНКРОФТЕ?

НИЈЕ ОН НИКАКАВ ШПИЈУН,
АЛИ ЈА ЋУ ИПАК ПОКУШАТИ
ДА ГА СЕ
ОСЛОБОДИМ?

ШТА СИ
НАУМИО?

РЕГИ БУ
ИНЖЕЊЕРУ
ДА ЈЕ КАРЛ
ШПИЈУН?

БИМЕ ТО САМО
ЈЕДАН МАЊЕ
НА НАШЕМ
ПУТУ КА
ЗЛАТНОЈ
ПЛАНИНИ?

ПРАВИ
СИ ЛИСАЦ,
БАН-
КРОФТЕ?

ШТА РАДИТИ
БЛЕДОЛИКИ
НА ТЕРИТОРИЈИ АПАЧА?

ГРАДИМО
ЖЕЛЕЗНИЧКУ ПРУГУ
КОЈА ЋЕ КОРИСТИ-
ТИ И ВАМА И НАМА,
ИНЧУ ЧУНЕ?

ШТА МУ ЈЕ?
ЗАШТО ЈЕ ОТИШАО
БЕЗ РЕЧИ?

ЈЕР МИСЛЕ ДА ЋЕ
ЖЕЛЕЗНИЦА ДОНЕ-
ТИ ПРОПАСТ НИХО-
ВОМ НАРО-
ДУ?

ПОКУШАЈТЕ
ДА ИХ РАЗУ-
ВЕРИТЕ,
ФЛЕКИ?

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА
ЋУ УСПЕТИ...
АКО НАСТАВИТЕ
С РАДОМ ИНДИ-
ЈАНЦИ ЋЕ ИСКО-
ПАТИ РАТНУ
СЕКИ-
РУ?

КАДА СЕ КАРЛ ВРАТИО У
ЛОГОР...

ЈЕСТЕ ЛИ ГА
ЗАИСТА ВИДЕЛИ
С ИНДИЈАНЦИМА?

ВЕРУЈТЕ МИ,
ОН ЈЕ ШПИЈУН
АПАЧА?

ГЛУПОСТИ?
ДИК И БИЛ
ЋЕ ВАМ
РЕГИ
ШТА СЕ
ДОГОДИ-
ЛО?

КАРЛ ЈЕ
СПАСАО
ЖИВОТ
СИНУ ИНЧУ
ЧУНА? ТО
ЈЕ СВЕ?

ИСТИНА ЈЕ,
ИНЖЕЊЕРУ?

НЕ ЗНАМ ЗАШТО
СТЕ ИЗМИСЛИЛИ
ОВУ ЛАЖ, АЛИ НА-
ТЕРАЋУ ВАС ДА МИ
СЕ ИЗВИНИТЕ.

ПРИЗНАЈ
ДА СИ ШПИ-
ЈУН?

АААХ?

ДО
ЊАВО-
ЛА?

ПРИЗНАЈ ДА СИ ЛАГАО?

ПАЗИ,
КАРЛ?

ПРОКЛЕТ-
НИЧЕ?

ПРЕСТА-
НИТЕ?

САМ БУ ПОБИ
ДА ПРОВЕРИМ
ШТА СЕ ДОГОДИ-
ЛО.

СА МНОМ БЕ
ПОБИ КАРЛ, ДИК
И БИЛ.

МАЛО КАСНИЈЕ...

СВЕЖИ
ТРАГОВИ
СТОПА-
ЛА?

ШТА
ПРЕД-
ЛАЖЕ-
ТЕ?

ПРОНАБИ БУ
ИНЧУ ЧУНА
И НАТЕРАТИ ГА
ДА ПРЕКИНЕ С
НЕПРИЈАТЕЉСТВОМ,
ИЛИ БУ ГА
УБИТИ?

**ОДЈЕДНОМ СЕ ЗАЧУО
ГРОМКИ ГЛАС...**

ОВДЕ
БИТИ...

У МЕЊУВРЕМЕНУ ...

ХМ ... СВЕ НАМ ОВО
ИДЕ У ПРИЛОГ, РАТ-
ЛЕРЕ ?

ХО ? ХО ? КАДА
ПОЧНЕ РАТ ПУТ ДО
ЗЛАТНЕ ПЛАНИНЕ
БИЋЕ СЛОБОДАН ?

ВРАТИМО СЕ ОДМАХ
У ЛОГОР И ЗАТРА-
ЖИМО ПОМОЋ ИЗ НАЈ-
БЛИЖЕ ТВРЂАВЕ ?

МАЛО КАСНИЈЕ КАРЛ
ЈЕ ИСПРИЧАО ХЕНРИЈУ
ШТА СЕ ДОГОДИЛО ...

ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ УСКОРО
ДОЋИ ДО КРВАВОГ
ОКРШАЈА ?

ДА
БИСМО
НАСТА-
ВИЛИ
РАДОВЕ
НА ПРУЗИ
МОРАМО
РЕШИТИ
ОВАЈ
СУКОВ. НА
МИРАН
НАЧИН...

КАРЛ ЈЕ У ПРАВУ... И
ЈА ЋУ ПОЋИ С ЊИМ.

ХВАЛА,
САМЕ ?

ЗА ТО ВРЕМЕ ...

САДА ЈЕ
ТРЕНУТАК
ДА ЗАТРА-
ЖИМО ПОМОЋ
ОД КИОВА,
РАТЛЕРЕ.

ЛУД СИ
БАНКРОТЕ ?
КИОВЕ
СУ ГОРИ ОД
АПАЧА ?

АЛИ СУ И НЕПО-
МИРЉИВИ НЕПРИЈА-
ТЕЉИ АПАЧА ?

ТАНГУА,
ПОГЛАВИЦА КИОВА,
ОДУВЕК ЈЕ ПРИЖЕЉ-
КИВАО БЛАГО
АПАЧА.

САДА ЈЕ ТРЕНУТАК ЗА БОРБУ,
РАТНИЦИ ? КАДА СЕ ДОКО-
ПАМО БЛАГА...

... СНАБДЕЋЕМО
СЕ ОРУЖЈЕМ И ЗАУВЕК
ОСЛОБОДИТИ БЕЛИХ
ОСВА-
ЈА-
ЧА.

РАТНИЧКО ПЛЕМЕ
КИОВА, ИНЧУ ЧУНЕ!

ЛА-
КО-
МОСТ
ИХ
ЈЕ
НАТЕРА-
ЛА НА
БРАТО-
УБИ-
ЛАЧКИ
РАТ!

ИНЧУ ЧУНУ ЈЕ
ЖАО ЗБОГ ТОГА, АЛИ
НЕЋЕ ОДУСТАТИ ОД
БОРБЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ...

ИДЕМ, ГОСПОДИНЕ
ХЕНРИ ...

АЛИ, ТО ЈЕ
ЛУДОСТ,
СИНКО!

МОЖДА ЋУ УСПЕТИ
ДА ОЧУВАМ МИР!

ХЕЈ! ГДЕ СУ
КРЕНУЛА
ОВА
ДВОЈИЦА?

ХМ! ОБЈА-
СНИЋУ ВАМ,
ИНЖЕ-
ЊЕРУ ...

БАНКРОФТ И РАТЛЕР
СУ ТАКОЋЕ НАПУСТИ-
ЛИ ЛОГОР!

ОД ПРВОГ
ТРЕНУТИКА
СУМЊАО САМ У
ТУ ДВОЈИЦУ.

ЊИХОВ ЦИЉ ЈЕ
ЗЛАТНА ПЛАНИНА,
А НЕ ЖЕЛЕЗНИЧКА
ПРУГА!

У ТОМ
ТРЕНУТИКУ...

ПОГЛЕДАЈ,
РАТЛЕРЕ!
СЕЛО КИОВА!

УБЕДИЋЕ-
МО ТАНГУА
ДА СМО
УЗ ЊИХ ...

НЕ ДОПАДА
МИ СЕ
СВЕ ОВО,
БАНКРОФТЕ!

ЖЕЛЕЗНИЦА
ЋЕ ДОНЕТИ И
ВАМА
БЛАГОСТАЊЕ,
ВЕРУЈТЕ МИ?

ШЕТЕРХЕНД
ЈЕ УВЕК
ГОВОРИО
ИСТИНУ?

ИНЧУ
ЧУНА
ЈЕ У
ПРАВУ

АПАЧИ ТИ
ВЕРУЈУ,
ШЕТЕР-
ХЕНДЕ?

ТИ БИТИ
ВИНЕТУОВ
БРАТ?

ШТО СЕ ТИЧЕ ЗЛАТНЕ
ПЛАНИНЕ ОНА ПРИ-
ПАДА АПАЧИМА?

МОРАМО ГА
УБИТИ?

НАЈСТАРИЈИ РАТНИК ПРИШАО
ЈЕ ВИНЕТУУ И КАРЛУ ...

САДА ВИ
БИТИ БРАЋА
ПО КРВИ?

ШЕТЕРХЕНД БИТИ
ЈЕДАН ОД АПАЧА?

АЛИ ДОГОДИЛО
СЕ НЕШТО
НЕПРЕДВИЂЕНО...

БЕЛЦИ?

ИДУ КА ЗЛАТНОЈ
ПЛАНИНИ?

ТО СУ
БАНКРОФТ
И РАТЛЕР?

ПОКУШАЈЕ ДА
СЕ ДОМОГНУ
БЛА-
ГА?

ПЛАНИНА СЕ ТРЕСЛА ...

АААХ?
БАНИКРОФТЕ,
ЧЕКАЈ МЕ?

МОРАМО ШТО ПРЕ
ОДАВДЕ?

Али...

НЕЕЕ? НЕГУ
ДА УМРЕМ?

ПОЖУРИТЕ!
НЕШТО СЕ
ДОГАЂА...

ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ?

СТЕНЕ
СЕ
РУШЕ?

ХМ? НАДАМ СЕ ДА
ОНА ДВА РЕВОЛВЕ-
РАША НИСУ УСПЕ-
ЛА ДА ИЗАЂУ...

А КАДА
СУ СЕ ПРИБЛИ-
ЖИЛИ ПЕЃИНИ...

ОВДЕ ВИШЕ
НЕМАМО
ШТА ДА
ТРАЖИМО.

НЕМА ВИШЕ ТАНГУА
И ОНИХ КОЈИ СУ ИЗАЗВАЛИ
БРАТОУБИЛАЧКИ
РАТ?

НАДАМ
СЕ ДА ЈЕ
КРАЈ
НЕПРИЈА-
ТЕЉСТВА,
КАРЛ?

И ЈА
СА-
МЕ...

И ЗАИСТА, КАДА СУ
СТИГЛИ У СЕЛО КИОВА...

НЕКА ВЛАДА МИР МЕЂУ
НАМА, БРАЋО АПАЧИ?

И НЧУ ЧУНА ЈЕ ЗАПАЛИО
ЛУЛУ МИРА...

БИЛИ
СТЕ
ПРОТИВ
КАРЛА
А ОН ЈЕ
СМЕЛО
КРЕНУО
ДА
УСПОСТА-
ВИ МИР
ИЗМЕЂУ
НАС
И
ИНДИЈА-
НАЦА...

... И ЈЕДИНИ
ПОКАЗАО
ХРАБРОСТ
И ЧОВЕЧНОСТ ?

ХМ? У ПРАВУ
СТЕ ?

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ
СЕ УСКРО И САМ
УВЕРИТИ ДА
ХЕНРИ ГОВОРИ
ИСТИНУ ?

САМО
ДА СЕ
КАРЛ
ВРАТИ
ЖИВ И
ЗДРАВ!

МОРАМ СЕ
ИЗВИНИТИ
ТОМ
МОМ-
КУ...

У ТОМ
ТРЕНУТКУ...

ХЕЈ?
ПОГЛЕДАЈ,
БИЛЕ ?

ЈУПИИИИ ?

ТО СУ
КАРЛ И САМ ?
УРААА ?

ВРАТИЛИ
СУ СЕ ?

СВИ СУ ИМ ПОЛЕТЕЛИ У СУСРЕТ ...

ДОБРО, МОМЦИ?
ПУСТИТЕ МЕ ДА
СЈАШЕМ ...

ПУСТИТЕ МЕ
ДА ПРОЋЕМ,
ПРИЗАТЕЉИ.

ДОБРО
ДОШАО,
КАРЛ!

ЖИВЕО,
КАРЛ!

ЗДРАВО, ИНЖЕЊЕРУ...
МОЖЕМО ДА НАСТАВИМО
С РАДОМ!

У НЕКОЛИКО РЕЧИ, КАРЛ
ИМ ЈЕ ИСПРИЧАО ШТА СЕ
ДОГОДИЛО...

ХВАЛА ВАМ, КАРЛ...
О СВЕМУ ЋУ ОБАВЕСТИТИ
ВАШИНГТОН...

ЖАО МИ ЈЕ
ШТО САМ
НЕПРАВЕДНО
ПОСТУПИО
ПРЕМА ВАМА...

ЗАБОРАВИТЕ ТО,
ИНЖЕЊЕРУ... ДРАГО
МИ ЈЕ ДА И ЈА УЧЕС-
ТВУЈЕМ У ИЗГРАДЊИ
ОВЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ...

... КОЈА ЋЕ УСКОРО ПРЕД-
СТАВЉАТИ ПУТ МИРА И
НАПРЕТКА
НАШИХ
НАРОДА?

... И ТАДА
НА МЕНЕ
НАВАЛИ ДЕ-
СЕТ КИОВА...

ХЕЈ, МОМЧЕ!
ОВО МОРАМО
ПРОСЛАВИТИ!

НА ШТА
МИСЛИШ,
СИНКО?

НА ВИНЕТУ,
ПОГЛАВИЦУ,
ИНЧУ
ЧУНА...

... МОЖДА ЋУ
ЗАИСТА
ЈЕДНОГ
ДАНА
ПОБИ
ОЛЕКИ-
ЈЕВИМ
СТО-
ПА-
МА?

КРАЈ

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

Свака основна или средња школа може да пошаље само једну екипу састављену од три такмичара — ученика и вође — наставника или професора. У екипу могу да уђу ученици разних разреда и одељења а вођа екипе може да буде наставник, то јест професор историје или неког другог предмета.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

постаће она екипа која на такмичењу покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу. Због великог броја екипа, такмичење ће се одвијати регионално, у десетак већих градова у земљи. Победничка екипа ће на завршном такмичењу у Београду понети назив

СВЕЗНАЛИЦЕ 75.

На регионалним такмичењима екипе ће на питања одговарати писмено. Такмичари имају на располагању 60 минута. Двадесет најбољих екипа, изабраних на регионалним такмичењима, долазе у Београд на завршно такмичење, о трошку Београдске банке. Од ових 20 екипа за завршно такмичење одабраће се финалисти, то јест три екипе које у предтакмичењу у Београду покажу најбоље знање. На финалном такмичењу ове три екипе одговараће усмено и бориће се за назив СВЕЗНАЛИЦЕ 75. као и за прву награду.

ПАЖЊА! Све до почетка регионалног такмичења екипе не морају да пријаве имена учесника. То значи да могу да имају и своје „резерве“

Учеснике такмичења у Београду очекују следеће 3 главне награде:

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет инструмената за школски оркестар

I НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 магнетофона и ручни сат с посветом

II НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет справа за фискултурну дворану

II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 фото-апарата и ручни сат с посветом

III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

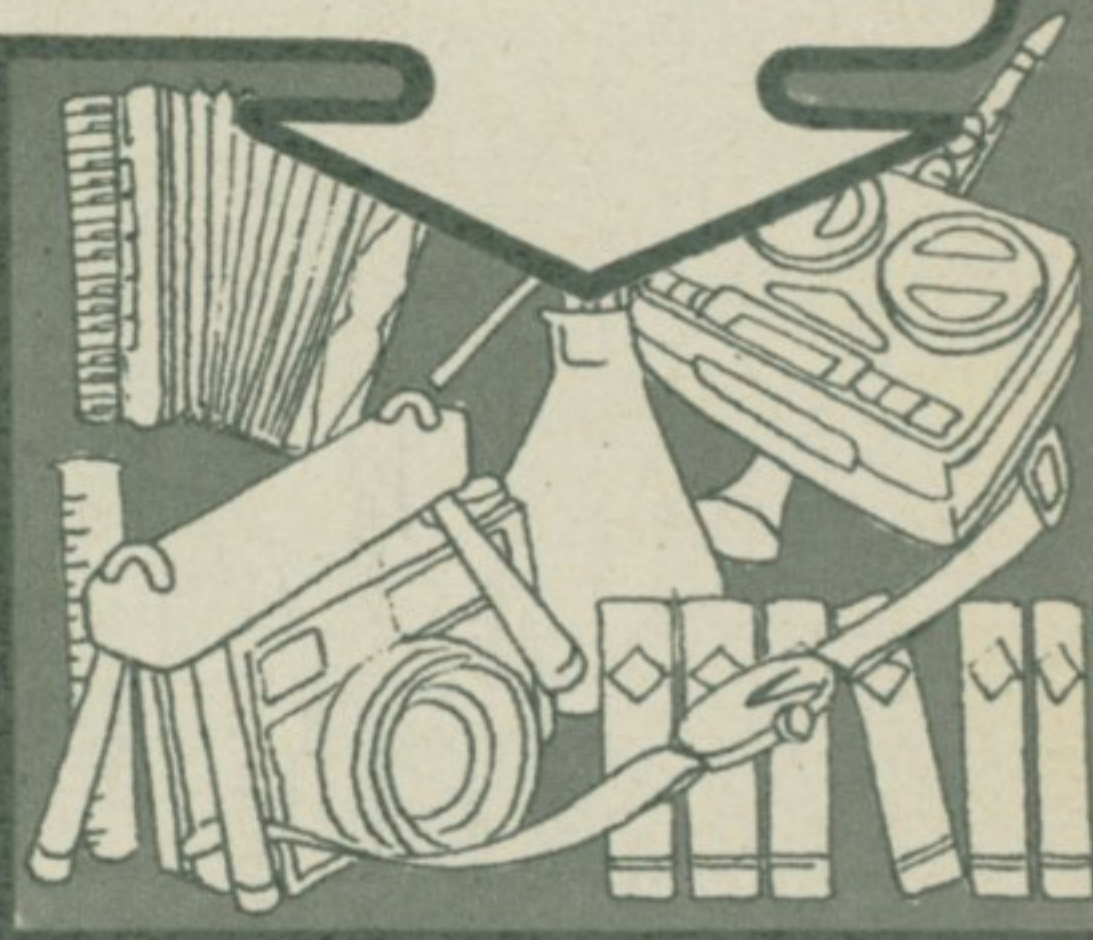
комплет за хемијски кабинет

III НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом

и 17 утешних награда за школе:

школске библиотеке у вредности од 2000 динара.

ПРОБНА ПИТАЊА

У току маја и јуна 1943. године одвијала се једна од најславнијих али и најтежих битка у току рата.

Знате ли где се та битка одиграла и ко је као командант VII дивизије у њој погинуо?

1

То је била битка на Сутјесци а погинуо је командант Сава Ковачевић.

Када је и где донета одлука о увођењу чина маршала и коме је тај чин додељен?

2

На другом заседању АВНОЈ-а, одржаном ноћу између 29. и 30. новембра у Јајцу, уведен је чин **МАРШАЛА ЈУГОСЛАВИЈЕ** и додељен је врховном команданту Народноослободилачке војске Југославије другу Јосипу Брозу Титу.

Шта је то АВНОЈ? Када је одржано прво заседање и

колики је број делегата био присутан?

3

То је Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије а основано је на иницијативу ЦК КПЈ и Врховног штаба. Заседање је одржано 26. и 27. новембра 1942. године у Бихаћу у присуству 54 делегата од укупно 74 изабрана.

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе

Адреса школе

Име и презиме вође екипе, наставника или професора

М. П. школе

Да би могле да одговоре на постављена питања екипе треба да уче из следећих уџбеника и приручника:

1) Мр Ђорђе Грубач, Историја за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 2) Мр Ђорђе Грубач, Историјска читанка за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 3) Др Ђорђе Кнежевић и мр Богдан Смиљев

вић, Историја најновијег доба, Београд, 1974. године, стр. 64—131; 4) Мр Богдан Смиљев и др Ђорђе Кнежевић, Историјска читанка за I разред гимназије, Београд, 1971. стр. 204—336. (Све ове уџбенике издао је Завод за издавање уџбеника Србије). 5) 30 година социјалистичке Југославије, др Ј. Марјановић и други, Београд 1973, стр. 57—175 (Издање „Дуге“, Београд).

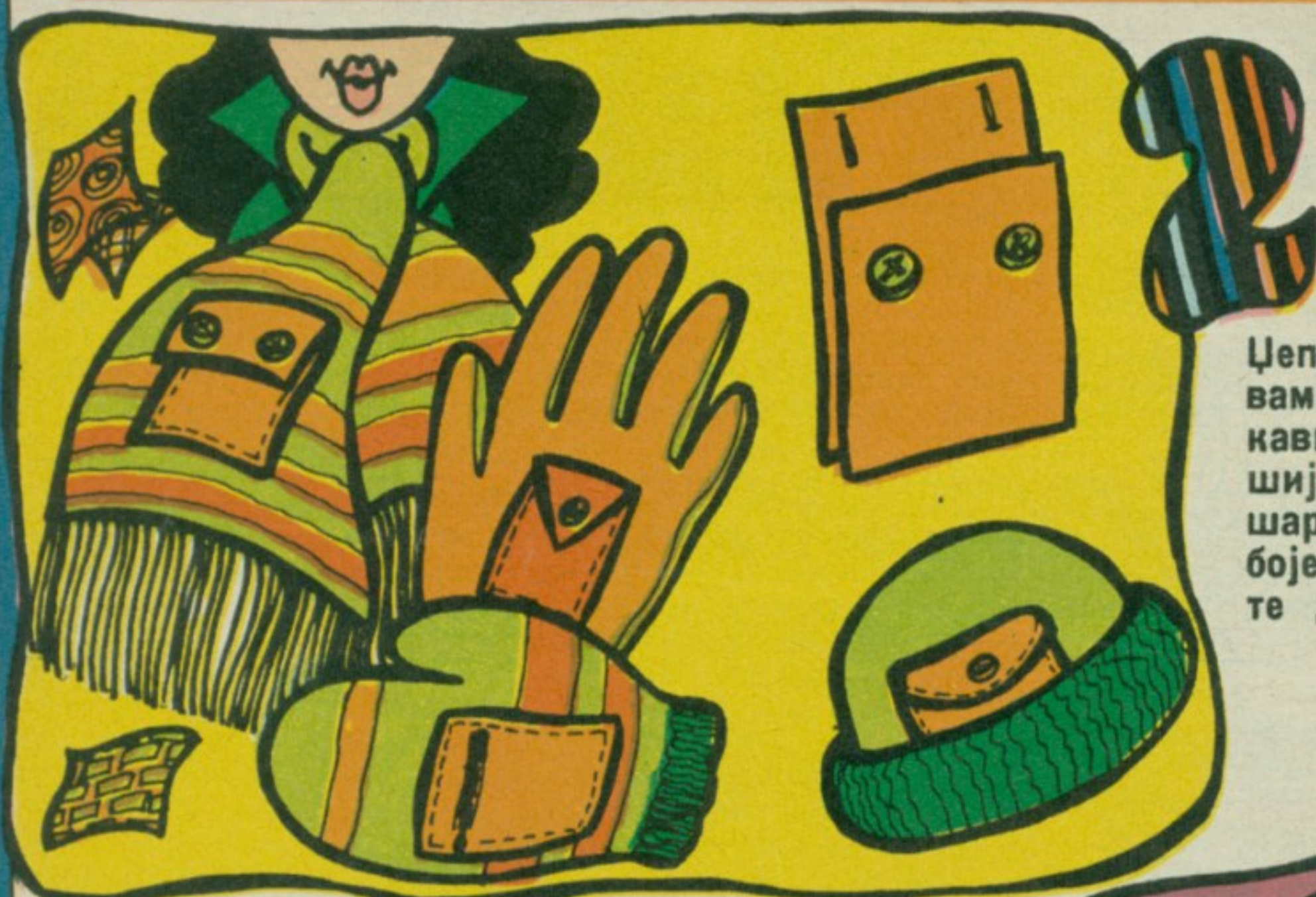
Школе које желе да на ово такмичење пошаљу своју екипу треба да попуне одштампану пријаву и пошаљу је **ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ** 11001 Београд, Македонска 29, п. фах 124. **ПАЖЊА!** Регионална такмичења одржаће се средином марта у градовима које буде одредила Београдска банка. Редакција Политикиног забавника примаће пријаве до 1. марта ове године. Екипе ће накнадно бити обавештене о времену и месту где ће се регионална такмичења одржати.

ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈБЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

ПАЖЊА! У овом квизу могу да учествују све школе из Југославије које имају међу ученицима и наставницима најмање 50% штедиша код Београдске банке.

ПРИЈАВУ одмах изрежите, залепите на дописну карту, попуните и пошаљите на адресу: **ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК**, 11001 Београд, п. фах 124.

ВЕСЕЛЕ ИГРАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ И СТАРИЈЕ

Џепова никад доста. Зато вам предлагемо да на рукавице, капу, шал пришијете једнобојне или шарене џепове (зависи од боје основе) у којима ће те држати ситан новац.

Кругови — држачи са великих кеса за прашкове за прање могу одлично да послуже као наруквице. Уколико желите да буду у боји, премажите их лаком за нокте.

Да би вам и обичне јевтине гумене чизмице за кишу лепше изгледале, украсите их шарама које ћете направити сами од пластичне изолир-траке (то је она трака која се обавија око електричне жице).

И лептир може да послужи као украс за косу. На мањи картон залепите шарени материјал и исеците га у облику лептирових крила. На исти начин направите и лептиров труп. Све ово залепите на стару шналу.

Можда сте и ви знали да старо клупче вунице може да послужи као украс око врата. Уколико нисте, погледајте наш цртеж. Клупче мора да буде чврсто намотано и као што видите на цртежу слободан крај вунице увучен иглом кроз клупче. Вуницом друге боје извезите очи, уста и исплетите огрлицу.

КАКО СТЕ ТО УЧИНИЛИ. НАГРАДИЋЕМО И ОБЈАВИЋЕМО НАЈЛЕПШЕ И НАЈКРИЈАНИЈЕ ПРОЈЕКТАС

АКО СТЕ И САМИ ДОШЛИ ДО СЛИЧНИХ ИДЕЈА, ПИШИТЕ НАМ И ОБЈАСНИТЕ

37

СТРАШНИХ
ДАНА НА
ПАЦИФИКУДЕЧАЦИ
НА
КОТри огромна кита удари-
ла су у наш брод и по-
ломила га као играчку.
Налазили смо се 200 ми-
ља од најближег острва!

Китови! — зачуо се из капетанске кабине крик испуњен страхом. Готово у истом тренутку снажни удари о бок брода одбацили су ме према кабини за спавање. Оно што сам тада угледао ужаснуло ме је: кроз широку пукотину на дну брода јачином ватрогасног шпркца продирао је вода Тихог океана.

Покушао сам да зауставим надирање воде јастуком који сам угурао у пукотину, али без успеха. Вода је већ допирала до саме палубе када сам повикао: — Тонемо! Напуштајте брод!

НА СПЛАВУ

Бацио сам последњи, опрштајући поглед на кабину бродођа „Лисет“ који је већ осамнаест месеци био наш дом.

Када сам се придружио осталима Лин је већ ужурбаном навлачила близанцима појасеве за спасавање. Притекао сам у помоћ Дагласу и ослободио конопца мали чамац и гумени сплав. Не верујући да заиста тонемо, децади су оклевали да се спусте у воду. Али, избора није било.

Три огромна кита ударила су у наш брод и поломила га као играчку.

Лин, моја жена, упорно је одбијала да на пут кренемо тринаестог. Упркос томе, 13. јуна 1972. године подигли смо сидро и отиснули се са Галапагоса спремени да савладамо три хиљаде миља отвореног мора које су нас делиле од Маркиских острва у Полинезији.

Петнаестог јуна у десет ујутро сви сем Дагласа, који је у том тренутку управљао бродом, налазили смо се у кабинама. Само неколико минута касније наша „Лисет“ нестала је у таласима, а ми смо се нашли на малом гуменом сплаву препуштени океану.

Као да је видела очајање на мом лицу, Лин ми је додирнула руку.

— Морамо одвести децу на копно — рекла је тихо. — Морамо их спасти!

— Спасићемо их, наравно да ћемо их спасити — уверавао сам је иако нисам веровао у то.

Налазили смо се на две стотине миља од Галапа-

госа, а ветар и морске струје носиле су нас у супротном правцу. Најближе бродске линије пролазиле су једна на четири стотине миља јужно, а друга три стотине миља северно од места нашег бродолома. Од Јужне Америке на североистоку с оне стране такозваног „мирног мора“, екваторијалног подручја без ветрова и морских струја, делило нас је око хиљаду миља.

Храна коју смо успели да сачувамо, витамински хлеб и таблете глукозе које смо затекли у опреми сплава, дванаест главица црног лука, кутија кекса, десет поморанџи и шест лимунова, могли су нас одржати у живсту најдуже десет дана. Наше залихе воде нису могле издржати ни толико, а у делу Пацифика у коме смо тада били киша се није могла очекивати ни за наредних шест месеци.

Подигао сам главу и погледао „посаду“: своју жену, дванаестогодишње близанце Сендија и Нила, нашег осамнаестогодишњег сина Дагласа и његовог пријатеља Робина. Како да им кажем да нас очекује смрт од глади и жеђи?

И док сам им описивао наш положај, изненада ми је постало јасно да је наша једина нада на северу, у правцу „мирног мора“ где има киша. Одатле можемо неком источном струјом стићи и до Централне Америке. Олакшање које ме је обузело пренело се и на остале.

ОПРОШТАЈНА
ПИСМА

Наше највеће благо на сплаву поред хране и воде, сигналних ракета, огледала, ножа и прибора за пецање биле су кутије за прву помоћ и корпице са прибором за шивење моје жене у којој смо поред дугмади и конца затекли два скалпела. (Лин је била медицинска сестра).

Скинули смо конопце са једног једра које са неким чудом нашло на сплаву и чврстим везама спојили чамац и сплав.

После вечере која се састојала од по једног кекса, гутљаја воде и кришчице поморанџе очекивала нас је ноћ пуна непријатних изненађења. Наш сплав је

Робертсон Дуган

испуштао ваздух и требало га је стално пумпати. Робин и Нил осетили су прве знаке морске болести. Следећег јутра кренули смо у правцу „мирног мора“.

На деловима платна које смо понели са „Лисет“ написали смо тог преподнева опрштајућа писма нашој кћерки Ани и Робиним родитељима. Писма смо затворена у непромочиве пластичне цилиндрице ставили у један од цепова сплава.

Ноћу смо наизменично чували мали чамац „Еднамер“ у коме је било смештено све оно што смо у тренутку несреће успели да сачувамо.

САМО ЈАКИ
МОГУ
ПРЕЖИВЕТИ

Зсра седмога дана донела нам је кишу. Напунили смо све празне посуде и пластичне кесе и дуго уживали „туширајући“ се на снажном тропском плъску.

Изненада, Даглас који је лежећи на лежима лењо посматрао облаке скочи и повика узбуђено показујући у правцу сивог хоризонта:

— Брод! Брод! То је, брод!

Сви смо натрунули на отвор нашег импровизованог шатора. Велики теретни брод од неких шест хиљада тона носивости кретао се на удаљености од свега три миље.

— Ракете! Дајте их брзо! — повикао сам и пожурio у чамац. Био сам убеђен да ће са те удаљености спазити наше сигнале. Прва ракета полетела је увис остављајући за собом дуг ружичаст траг. Нису могли а да је не виде! При-

чекао сам неколико тренутака а затим испалио следећу. Брод није мењао правац. Чекао сам држећи последњу ракету дрхтавим рукама.

— Морамо искористити ову прилику — рекао сам и покушао да њеним пламеном упалим једро. Чак и да сам успео у томе, не верујем да би нам то било од неке користи. Брод је већ нестао иза кишне завесе.

— У саветима за бродоломнике пише да први брод може и да нас не примети — храбрила ме је Лин. — Ја сам децу унапред на то припремила. Буђили смо у све мању сивкасту тачку на хоризонту и осетили се ужасно усамљени.

Разочарани, од тога дана, нисмо више очекивали брод и спасиоце. Спремали смо се да сами, сопственим снагама победимо дивље море. — Успећемо. Одвешћемо децаке на копно — рекао сам Лин.

Истог поподнева ухватили смо прву корњачу. Била је велика, тешка преко четрдесет килограма и имала весма дебео оклоп који ми је задао доста муке. Ново расположење које ме је обузело помогло ми је да обавим тај крвав и одвратан посао кога тешко да бих се прихватио неколико часова раније. „Само јаки могу преживети“, говорио сам себи.

Уживали смо у сировом корњачином меду и јајима која сам пронашао у њеној утроби. Десет килограма меса сушило се на сунцу. За нас, исцрпљене од глади, ово „обиље хране“ представљало је читаво богатство...

Четрнаестог дана нашег лутања Пацификом гума на једној од преграда сплава толико се истањила да је постала провидна и сваког часа је могла да пукне. Наше залихе воде биле су при крају.

ЧАМАЦ ЈЕ
НЕСТАО

Жеђ и неиздржива врилина приморала су нас да пијемо крв корњаче коју смо тога дана уловили. Верујем да сам ужасно изгледао држећи у руци чашу напуњену крвљу која ми се сливала низ бркове и брду. Упркос томе, сви су се прихватили чаше и „чудотворни еликсир“ нас је повратио у живот.

По мом прорачуну налазили смо се на самој гра-

ници „мирног мора“. Преостале су нам још свега четири конзерве воде а непрекидно пумпање сплава одузимало нам је и последњу снагу.

— Мислиш ли да ће нас пасти киша, тата?

Погледао сам Дагласа који ми је поставио питање, а затим небо: нигде ни једног облачка.

— Мислим да хоће — одговорио сам.

Лежали смо и разговарали о првој киши и броду који нас није видео због ње, када је Даглас са стражарског места очајно повикао.

— Тата, чамац је нестао! У истом тренутку нашао

Е ВРАЋАЈУ ОПНО

сам се на другом крају сплава. Чамац се налазио на неких шездесет метара од нас и удаљавао се односећи са собом све наше наде. Без оклевања, и не помишљајући на ајкуле, бацио сам се у воду и истог часа снажно запливао. Пливао сам као машина не осећајући ни бол ни замор. Када сам се коначно нашао у чамцу, у сигурности, срце ми је ударило као чекић. требало ми је читавих пола сата да довеслам назад до сплава.

У подне сам по сунцу успео да одредим наш положај: налазили смо се већ у области „мирног мора“. Да смо, очекујући спасиоце, ос-

тали укотвљени на месту бродолома, до сада бисмо већ сигурно били мртви. Овако, хране и воде имали смо више него на почетку. Сплав нас је, међутим, озбиљно забрињавао. Сада је било очигледно да неће још дуго издржати.

Били смо принуђени да одбацимо све што нам није неопходно. Пошто смо остале пребацили у чамац, Даглас и ја смо полако издвојили и исекли сваки употребљиви део сплава. Уз пут смо ухватили трећу корњачу и пребацили је у чамац. Није нам падало на памет да се због селидбе одричемо тако укусног ручка. У последњем тренутку

и нас двојица смо се сместили у чамац. Напуштени сплав је већ тонуо.

Кише су постале честе, а ноћи све хладније. Наша ионако оскудна одећа (у тренутку бродолома сви сем Лин, која је на себи имала кућну хаљину, застекли смо се у купаћим гаћицама и кошуљама) потпуно се распадала.

КАО ВЕЛИКА БЕЛА ПТИЦА

У подне двадесет другог дана од бродолома небо се наједном смрачило претећи олујом. Уследило је четрдесет осам сати непрестане борбе са кишом, таласима и ветром, који је за то време променио правац за читавих сто осамдесет степени. Налазили смо се у самом центру олујног вртлога. Потпуно изнемогли и мокри до кости избацивали смо наизменично воду из

чамца и певали да нас не савлада сан. Лин је масажом загревала наша од хладноће и умора већ потпуно неосетљива тела.

Тишина после невремена донела нам је сан у који смо сви утонули. Наредних дана трудили смо се да се што боље снабдемо храном и водом, припремајући се да кренемо источним струјама према обали Јужне Америке.

Тог послеподнева, тридесет осмог од тренутка када смо остали без „Лисет“, Лин је скупала близанце и управо је спремала вечеру. Седели смо и разговарали о ресторанима са домаћом кухињом који смо намеравали да отворимо по повратку у родни Стафорцајр.

Одједном сам ућутао.

— Брод — рекао сам — иде право према нама!

Иако је брод изгледао довољно стварно, нисам се усуђивао да поверујем. Сви

су узбуђено поскакали желећи да се и сами увере.

— Смирите се! Не смејемо дозволити да се сада преврнемо.

Осетио сам да ми глас подрхтава док сам то изговарао. Подигао сам се и затражио да ми додају преосталу сигналну ракету, подсећајући их на оно што се догодило са првим бродом.

Брод се у међувремену приближио и сада сам га могао јасно видети: био је то јапански туноловац. Изгледао нам је као велика бела птица.

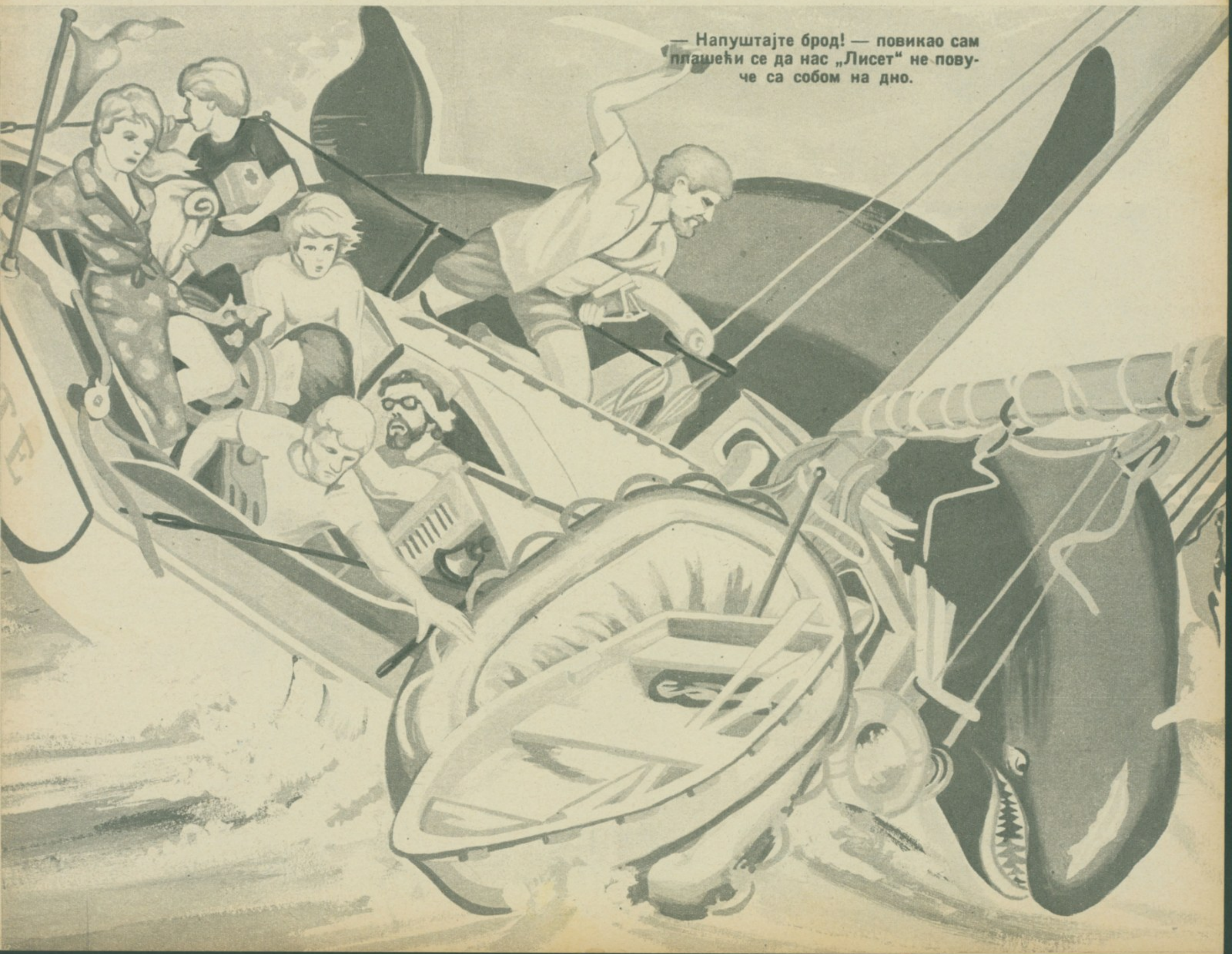
Окинуо сам омот, пажљиво извадио ракету и повукао упалач. Ракета је димећи се полетела увис и у следећем тренутку засветлела јарком црвеном светлошћу.

— Дајте ми бакљу — повикао сам плашећи се да нису приметили ракету. Са брода није било никаквих сигнала. Ипак, видели су нас.

Седели смо загрљени и очима пуним суза посматрали брод који нам је прилазио. Чинило ми се да ћу умрети од превелике среће.

Успели смо! Дечаци се враћају на копно!

— Напуштајте брод! — повикао сам плашећи се да нас „Лисет“ не повуче са собом на дно.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ИДЈЕМ БРОЈУ: ХОЋЕМО ЛИ ИЗДРЖАТИ!? (In the next issue: Will we hold out!?)

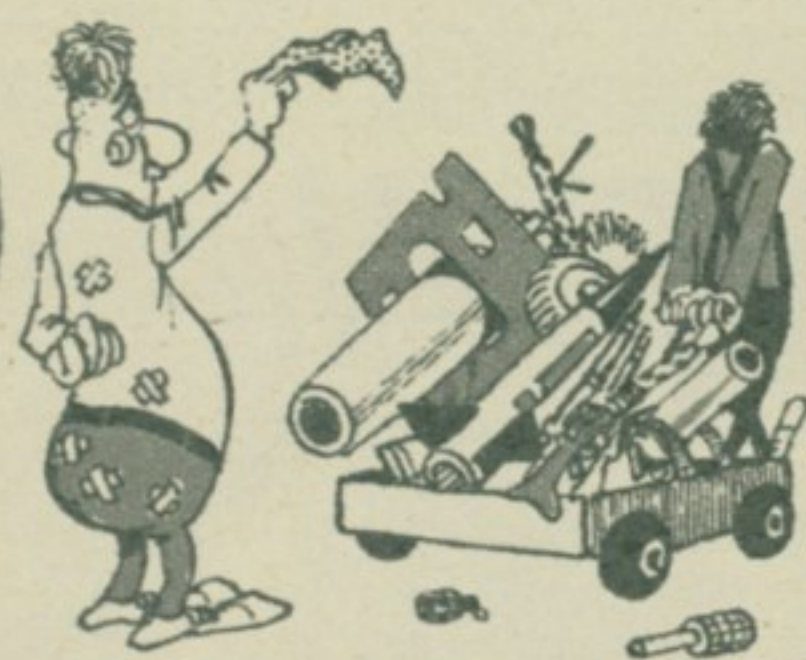
ЧИЈЕ ЈЕ РУЖНО ПАЧЕ?

Ако желите да проверите своје опште знање, овај квиз ће вам у томе помоћи. На свако од ових петнаест питања дата су по три одговора од којих је само један тачан. Ако их знате, честитамо! А ако пак нисте свезналица, одговори су ту, у дну стране.

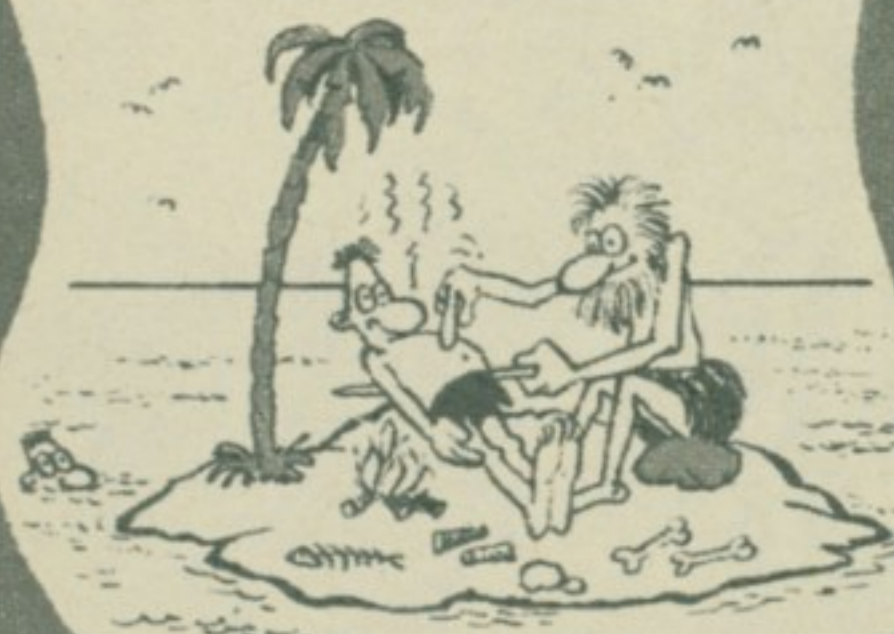
- 1** Кабул је главни град:
а) Авганистана
б) Казахстана
в) Белиџистана

- 2** Роман „Збогом оружје“ написао је:
а) Џон Пристли
б) Вилијем Фокнер
в) Ернест Хемингвеј

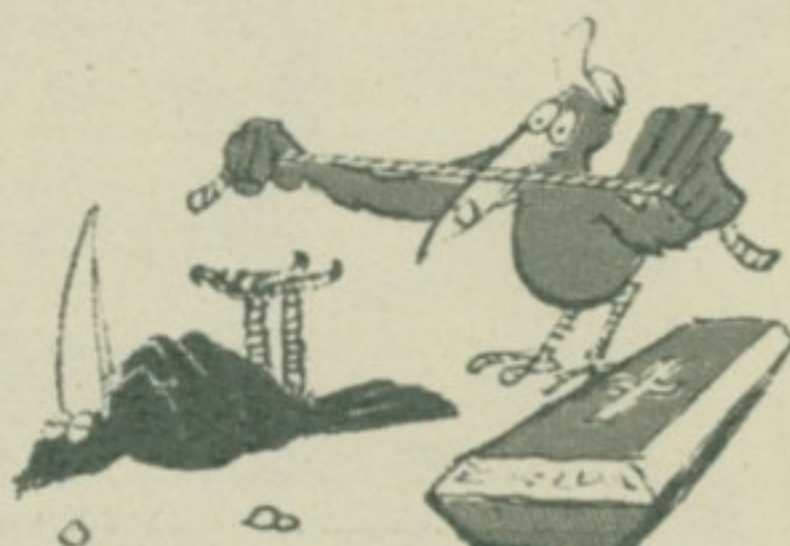
- 3** Група острва под именом Тристан да Куња налази се у:
а) Атлантском океану
б) Тихом океану
в) Индијском океану

- 4** „Ружно паче“, познату дечју бајку, написао је:
а) Ла Фонтен
б) Ханс Кристијан Андерсен
в) Браћа Грим

- 5** Пунски ратови (III и II век пре наше ере) вођени су између:
а) Рима и Картагине
б) Рима и Египта
в) Рима и Грчке

- 6** Птица киви је представник врсте која данас нагло изумири. Киви живи на:
а) Новом Зеланду
б) Аустралији
в) СССР-у

- 7** Инд је најдужа река једне државе и налазе се на следећем континенту:
а) аустралијском
б) азијском
в) афричком

- 8** Знате ли по ком проналаску памтимо Александра Грахама Бела:
а) термометру
б) радио-апарату
в) телефону

- 9** Једна од ових биљки пренета је из Америке у Европу. Знате ли која?
а) пиринч
б) кромпир
в) диња

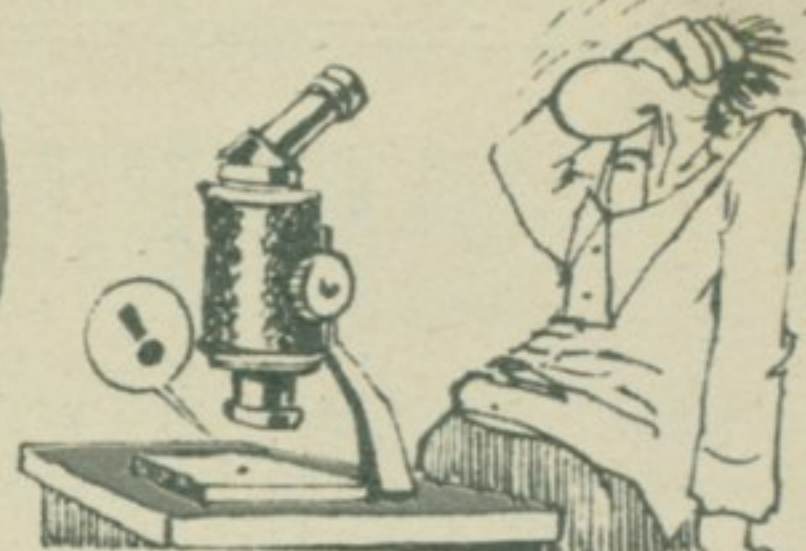
- 10** Река Сена протиче кроз главни град једне европске земље. Знате ли који:
а) Рим
б) Париз
в) Праг

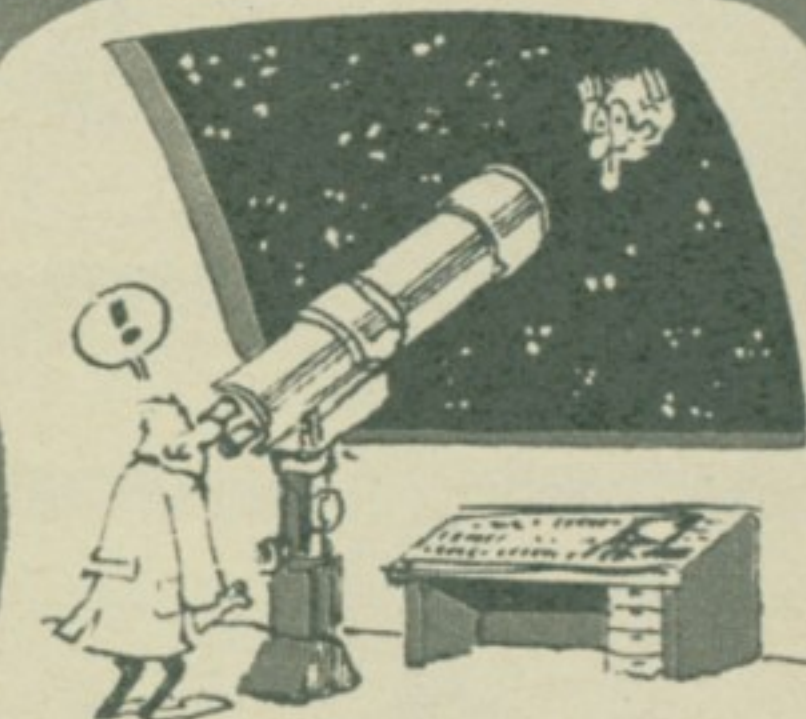
- 11** Композиција „Жута подморница“ била је пре неколико година хит као и њени аутори. Знате ли како се они зову:
а) Битлси
б) Бич Бојси
в) Роллингстоунси

- 12** На Крбавском пољу одиграла се 1493. године велика битка са Турцима. Знате ли у близини којег данашњег града се налази ово поље:
а) Титове Коренице
б) Удбине
в) Госпића

- 13** Први, једноставан тип микроскопа конструирао је:
а) Антони ван Левенхук
б) Исаак Њутн
в) Томас Едисон

- 14** Народни назив за планету Венеру у време њене видљивости је:
а) Велики Медвсд
б) Даница
в) Мали Медвед

- 15** Силскин је крзно од коже:
а) фоке
б) дабра
в) туљана или морског медведа

ОДГОВОРИ:

1) Авганистан; 2) Ернест Хемингвеј; 3) Атлантском океану; 4) Ханс Кристијан Андерсен; 5) између Рима и Картагине; 6) Новом Зеланду; 7) на азијском континенту; 8) пронашао је телефон; 9) кромпир; 10) протиче кроз Париз; 11) Битлси; 12) Удбине; 13) Антони ван Левенхук; 14) Да-ница; 15) туљана или морског медведа.

ВЕЛИКИ ЛЉУДИ АЛБРЕХТ ДИРЕР

МАЈСТОР | 1
ГРАВИРЕ

КА САВРШЕНСТВУ — Албрехт Дирер, цртач, резбар и сликар, први је немачки уметник који је уздигао портрет до самосталне сликарске врсте. Наиме, сматрао је да је портретисање најважнији затак сликарства. На слици је његов последњи, идеализовани аутопортрет за који се претпоставља да је рађен око 1500. године. На Диреровим аутопортретима види се и физичка промена и мисаоно сазревање уметника.

СИН ЗЛАТАРА — Овај немачки уметник рођен је 21. маја 1471. године у Нирнбергу. Још као дечак почео је да учи златарски занат у радионици свог оца где убрзо долазе до изражаја његове склоности ка сликању. Већ 1484. године начинио је свој први „Аутопортрет“ — цртеж израђен сребрном иглом. Две године касније ступио је код водећег нирнбершког сликара Михаела Волгемута. Следећих неколико година провео је у обиласку немачких градова. Све то време интензивно је радио дуборез и бакрорез. Када је 1494. године кренуо преко Алпа пут Венеције, већ је био познати мајстор.

ПОЕТА И РЕЗБАР — За бакрорезе „Витез, смрт и ђаво“, „Јероним у ћелији“ и „Меланхолија“ (на слици) кажу да представља крајњи домет у мисаоно-поетском садржају и савршенству технике Албрехта Дирера.

У ОБЛИКУ ПИРАМИДЕ — „Поклоњење краљева“ спада у ремек-дела немачке ренесансе. За ову слику рађену у раскошној колористици карактеристичан је распоред фигура у облику пирамиде, несумњиво утицај Да Винчија.

У ГРАДУ КАНАЛА — У Венецију, један од најзначајнијих културних центара Италије, Дирер је стигао у јесен 1494. године. Ту се упознао са делима италијанске ренесансе што ће се касније јасно одразити на његово стваралаштво. Када се у пролеће 1495. године вратио у Нириберг, у његовим делима се већ назире неки нови елементи; уношење перспективе, спознаја природе и пропорције тела. Уношење пејзажа у гравире и слике вероватно је последица путовања у град канала.

ЈАХАЧИ АПОКАЛИПСЕ

— Дирер је 1511. године довршио резбарију „Апокалипса“ коју неки историчари уметности сврставају поред Леонардове „Тајне вечере“ и Микеланђелове Сикстинске таванице у највеличанственије уметничко дело. У њој је Дирер снажним замахом дао апокалиптичку визију хаоса.

ОЧЕВА ЖЕЉА ЈЕ ЗАПОВЕСТ — Када се у пролеће 1494. године, после четворогодишњег избивања, на позив родитеља Дирер вратио у Нириберг, сазнао је за очеву жељу да сина ожени. Невеста је била петнаестогодишња лепотица Агнес Фреи, кћерка богатог трговца. Брак склопљен по изричитој жељи старог златара није био нимало срећан. Само неколико месеци после венчања, Дирер је отпутовао у Венецију сам! О његовом животу са Агнес Фреи врло мало се зна.

НА ПРАГУ БЕСМРТНОСТИ — Очаран Диреровим генијем, саксонски изборни кнез Фредерик постао је 1496. године његов заштитник и ватрени обожавалац. Захваљујући њему европски дворови отварају су Диреру своја врата.

»СЛИКЕ« ГРУПЕ 220

Друга формација ГРУПЕ 220, настала крајем 1970. године, управо доживљава своје велике тренутке. Овај састав увек сценски ефектан и због тога свуда радо приман, сада музички „зрелији“ доласком младог и талентованог гитаристе Јурице Паћена, очекује ових дана излазак своје прве ЛП плоче. Названа „Слике“ по уводној композицији, плоча садржи укупно 7 нумера чији су аутори сами чланови групе. Занимљиво је да су у неким композицијама чланови популарног квартета користили и »steel guitar« (врста „хавајске“ гитаре) што чини музику интересантнијом и понекад пријатнијом. Приликом првог слушања снимака за плочу највише су нам се свиделе песме „Слике“, „Носталгија“ и „Човек бубањ“. Сигурно да ће ГРУПА 220 увек верна „рок-ен-ролу“ овом ЛП плочом задобити још више пријатеља и обожаваца, поготово тамо где још није гостовала.

ГРУПУ 220 чине: Хусеин Хасанефендић ХУС (20 година) гитара, певач; Иван Станчић Пико (21 година) бубњеви, певач; Ненад Зубак КОМАД (21 година) бас-гитара, певач и Јурица Паћен (19 година) гитара и певач.

АДРЕСА ГРУПЕ 220: Босанска 14, 41000 Загреб

ЗАНИМЉИВОСТИ

● У традиционалном гласању за песму године емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО за 1974. годину догодила су се „изненађења“. Највише гласова према одлукама жирија из Новог Пазара, Лознице, Суботице и Београда добили су: „Златне минђуше“ (GOLDEN EARRING) за песму „Радарска љубав“ (RADAR LOVE) у иностраној конкуренцији, а у домаћој крагујевачки ансамбл „Смак“ за своју прву плочу „Живим ја“ (Биска 13).

● Млада београдска певачица Биљана Петровић направила је у Лондону пробне снимке за једну велику диско-компанију.

● Пецо Петеј, некадашњи бубњар групе TIME, ушао је у једну лондонску супергрупу која је још безимена а над којом бде чвени Кејт Емерсон.

● Вокално-инструментална група у којој наступају Златко Пејаковић (КОРНИ ГРУПА), Асим Сарван (С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕНЕ) и чланови љубљанског ансамбла СРЦЕ проглашена је за најбољи словеначки војни музички састав.

ЦОКЕР

Ово је група о којој сигурно још нигде нисте прочитали ни реч. Дакле, ово је њихов деби у новинама. Зове се ЦОКЕР и основана је пре три месеца. Свирају по Београду и унутрашњости и почели су да привлаче пажњу коректним свирањем и атрактивним наступима. Група ЦОКЕР углавном изводи сопствене композиције и блуз-рок музику.

Чланови групе ЦОКЕР су: Дејан Росић, гитара и певач; Слободан Поповић, бубњеви и певач; Душан Лазаревић, бас-гитара и певач и Милорад Кими Петровић, певач.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

БЕСПУЋЕ

Текст и музика: Ђорђе Петровић
Изводи група: ЗАЈЕДНО

Ти сада луташ у самоћи
не знаш пут ни где да кренеш
и зато немоћно ти тражиш
светлост али мрак је свод.

Ту нема среће, нема туге
свуда само маске луде
и даље немоћно ти тражиш
излаз из живота свог.

Дођи, ја сам нашао кут
у ком нека светлост сја
дођи, зар не видиш пут
на ком те сада чекам ја,
пут у рај.

ЗАЈЕДНО

Југословенска (посебно београдска) акустичарска музика, помало презасићена и све више једнолична, добила је у мешовитој групи ЗАЈЕДНО пријатно освежење. Не само да су београдски студенти (истина, више студенткиње) симпатично и весело деловали на фестивалима на којима су се појавили, шармирали преко ТВ екрана (на којем су се протекле године често појављивали) већ су издали плочу („Горо моја“ и „Визија“) која је изазвала одушевљење како публике тако и критике. За ту плочу с правом се може тврдити да је једна од најрепрезентативнијих у акустичарској музици, у жанру који ЗАЈЕДНО негују.

ЗАЈЕДНО ових дана слави двогодишњицу постојања. Од оригиналне поставе, настале удруживањем студената Боре Ђорђевића (гитара, композитор и певач) и Марине Николић (обоа, клавира и певач) са тадаш-

њим ученицама V београдске гимназије (Иване Качунковић и близнакиња Гордане и Вукице Стефановић (певача) данас су у групи остале само последње три и Ђорђе Петровић (клавира, композитора, аранжер и певач) који се групи последњи придружио.

У почетку је рад групе највише био везан за Атеље 212 са којим су заједно пошли „Селу у походе“. Касније су написали музику и наступали у представи „Бон-тон“, појављујући се истовремено на телевизији у емисијама посвећеним акустичарској музици. Направили су неколико снимака за радио и певали као гости на плочама група ДАХ и ОПУС и албуму Срђана Марјановића.

Крајем 1973. године, доласком у групу Ђорђа Петровића, почиње нов период. Он, као школован музичар, доноси групи извесну озбиљност неопходну за веће успехе. То се видело већ на првом кораку у снимању прве

плоче на којој су песме „Визија“ и „Горо моја“. Плоча је убрзо постала веома тражена, доспела у врхове многих топ-листа и квинтету ЗАЈЕДНО донела популарност. Што је младој групи најважније за њих су се заинтересовали „људи у послу“. И касније је све ишло својим током.

Појавили су се на ХИТ парадџ ППГ-а, имали веома запажен наступ са Ненадом Стекићем на пролази шестог рођендана емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО, са пуно успеха певали на великој добротворној приредби у Хали спорта у корист оболелих од дистрофије и десетак пута гостовали у емисијама београдске телевизије. Истовремено су снимали другу сингл плочу на којој се налази наша „Песма недеље“ — „Беспуће“ која излази ових дана. Групу ЗАЈЕДНО видећемо и на фестивалима у Опаџици, Суботици и Београду.

Крајем прошле године групу

је напустио вођа и оснивач Бора Ђорђевић. Његовим одласком ЗАЈЕДНО губи али ако наставе да вредно и озбиљно раде лако се може догодити да у 1975. години овај симпатични и необични квартет доспе међу стварно најпопуларније.

ГРУПУ ЗАЈЕДНО чине: Ивана Качунковић (студенткиња туризма) рођена 31. маја 1955. године. Свира гитару и пева.

Вукица и Гордана Стефановић (студенткиње туризма) рођене 2. септембра 1955. године. У групи певају.

Ђорђе Петровић (студент права) рођен 10. априла 1953. Свира клавира, гитару и пева.

АДРЕСА ГРУПЕ ЗАЈЕДНО: Стефановић, Здравка Челара 10, 11000 Београд

•ЗАВЕРМО•

ПОЛТИНСЬКИЙ
ЗАБАВНИК

Сніміо: Ї. Патрогії

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

ЧЕЈД ОЛИВЕР

Хари Едингтон одврати поглед од слике на зиду која је приказивала Ескимима у лову и рече човеку за столом:

— Хоћете ли то поновити, молим вас?

Човек за столом, Ричард Мавор, укрсти своје лепо неговане прсте и осмехну се.

— Мислите на финансијске услове?

— Да, на цену.

— Наша агенција не даје попуст. Клијенту чији капитал премашује милион долара, а само са таквим клијентима радимо, дозвољено је да задржи трећину, ради збрињавања жене и деце. Остатак мора да преда агенцији. Са своје стране, агенција се обавезује да ће клијента сместити у ситуацију за коју се претходно сложи. Наравно, нема враћања назад... Мислим да је то јасно?

Полегајте ице сће

Хари Едингтон је, заборавивши на лекарски савет, запалио цигарету.

— Да, врло јасно. Ја вама милион долара, а ви мени живот у оскудици. Је ли тако?

— Па отприлике.

— Зар вама то не изгледа мало претерано?

Мавор се поново осмехну.

— Ви ионако не можете однети новац са собом, господине Едингтоне. Уосталом, сами сте нам се обратили, што значи да сте заинтересовани за наше услуге.

— У реду заинтересован сам, али нисам очекивао такву цену. Мислите ли да ми је ово што имам пало с неба?

— Не мислим, господине Едингтоне, али погледајте докле сте стигли. Имате 51 годину и по закону морате у пензију, а вас сем посла ништа друго не интересује. Деце нема, жена је млађа од вас и... хм... не интересујете је много. Развод би вам однео пола иметка, а то опет ништа не би променило. Кад би новац могао да вам обезбеди оно што се зове срећа, ви бисте заиста били луди ако потпишете уговор с нама. Но, пошто није тако...

— Наставите, господине Мавор. Ми не тражимо да се одлучите одмах. Размислите. Ако закључите да вам наша понуда одговара, вратите се са својим адвокатом. Наравно, бићу срећан да одговорим на свако ваше питање.

Хари је оклевао за тренутак.

— Имам за сада само једно питање. Ово је, колико сам схватио, нека врста трампе личности. Ако ја одем тамо... неко други ће доћи на моје место. Је ли тако?

Ричард Мавор показа свој најлепши осмех.

ЗАКОН ГА ЈЕ ПРИМОРАО ДА ОДЕ У ПЕНЗИЈУ А ЊЕГА СЕМ ПОСЛА

— Природа не трпи празнине, господине Едингтоне.

— Шта то значи?

— Па... госпођа Едингтон неће бити остављена сама, то вам могу гарантовати. Наш метод води рачуна о свим заинтересованима.

Шкрје — јевџино

Следећег јутра Хари Едингтон се рано пробудио, као увек. Сад му, додуше, то није потребно јер више није ишао на посао, али није могао да се навикне да дуго спава.

Погледао је према вратима женине спаваће собе. Емили се вероватно закључала. У почетку се бунио због тога, али после је дигао руке. Отишао је у купатило, а затим се обукао и сишао у приземље.

Велика кућа је изгледала празна, а то је и била. Његови кораци су одјекивали по собама слично звуку камена који се котрља у дрвеном бурету.

Сео је за сто у трпезарији и притиснуо дугме за доручак. За осам секунди — ни трен мање ни више — стигла су из кухиње колица са прженим јајима на бутеру, четири кришке димљене сланине, хлебом и кафе. Све је имало укус струготине, сем кафе. Кафа је личила на помије.

Хари је наставио да крстари по празној кући. Имао је цео дан на располагању, а апсолутно никаквог посла. Ушао је у салу за телевизију и погледао сиви екран који је покривао цео један зид. Помислио је да ипак није толики очајник да и преко дана гледа те досадне програме. Сео је и узео јутарње новине. Није имао неку велику жељу да чита, али нешто се мора радити.

Оком стручњака прелетео је финансијску страну и видео да је у току ноћи зарадио готово пет хиљада долара. У вестима није било много новости. Колонија на Марсу, састављена искључиво од људи и жена испод двадесет година, јављала је да јој идуће године неће бити потребна никаква помоћ за Земље. У Њујорку се појавила једна нова музичка група састављена од деветогодишњака и већ бацила у засенак све остале. Научници из Националног института су јављали да је могуће добити по приступачној цени шкрге које обезбеђују човеку живот у морским дубинама, али то Харија није интересовало.

Рекламе су га бациле у депресију. Хари није имао ништа против реклама, али га је нервирало то што су сви модели били за врло младе, међу њима није било ниједног зрелог човека. Као да људи његових година не постоје. Као да немају право на живот.

Људи су чудни

Некад је било друкчије. Хари се сећао свога оца који је био активан и после шездесете. Сећао се и деде који је и у старости био цењен и чија се реч слушала и у породици и ван ње.

А он? Какав је његов ауторитет у породици? Никакав! Ко жели да чује његов савет ма о чему? Нико! Једноставно, постао је сувишан.

Вечерао је сам, јер је његова жена отишла у клуб, а затим је неко време гледао телевизију. Забога, зар ће му овако проћи цео живот?

Пре него што је пошао на спавање, одлучио је да сутра поново посети господина Мавора.

— Радујем се што вас видим — рекао је Мавор уз свој љубазан осмех. — Спреман сам да одговорим на ваша питања.

— Па, рецимо да се одлучим на замену... да ли ми можете гарантовати да ћу бити срећан у новом животу?

Мавор се угризао за усну.

— Слушајте, господине Едингтоне. Ми вам гарантујемо да ћемо вас преместити у такву културу која ће умети да цени ваше способности... Зар то није довољно? Хари је мало размислио.

— То није лоше... А да ли ме можете сместити у неко млађе тело?

Мавор се наједном намрштио.

— Немогуће. Ми не тргујемо бесмртношћу, господине Едингтоне. Замена је могућа само између две особе истог психолошког узраста.

— У реду. Али, ако та замена

представља за мене повољан посао, шта ће бити са оним који дође на моје место?

Мавор се поново осмехнуо.

— Људи су чудни, господине Едингтоне. Ето, ви сигурно не бисте били задовољни да вас пребацимо у неку културу сличну овој нашој. Ви морате отићи даље, у неко примитивно друштво. Међутим, за људе из тог друштва веома је примамљиво да баце поглед у овај наш свет и његове тековине.

Хари је полако климнуо главом. Био је сигуран да би одмах приметио превару, али Маворов глас је звучао искрено и убедљиво.

— Добро, реците ми какво је то место где ћу од сада живети.

Ричард Мавор се задовољно осмехивао. Знао је тачно куда ће Хари отићи. Већ се био договорио са човеком који ће заузети Харијево место. Човек се звао Вамбуа. Наравно, није било разлога за журбу.

— Морамо вас подвргнути испитивањима, како бисмо отклонили сваку могућност неподударања. Хтели бисмо да будемо потпуно сигурни. У међувремену, могли бисте потписати уговор...

ХАРИЈЕВ ДРУГИ ЖИВОТ

НИШТА НА СВЕТУ НИЈЕ ИНТЕРЕСОВАЛО.

Две недеље касније, последње вечери коју ће провести као Хари Едингтон, Хари је пошао у биоскоп са Емили. Давао се филм снимљен у техници брзих слика, прожет мирисима и осећањима, и није имао ни почетка ни краја, то јест ни главу ни реп. Хари га је гледао расејано; мислио је шта ће бити сутра.

Вративши се кући, обоје су изгледали забринуто. Емили му се осмехну, што је било прилично неуобичајено.

— Лаку ноћ, Хари — рекла је, отишла у своју собу и закључала врата.

— Збогом, Емили — рече Хари. И он се осмехивао.

Добар син

У априлу, афричко сунце не даје много топлоте. У Кенији је била сезона киша и брда Нгелани била су влажна и хладна. Вамбуа Ва Матенге, човек који је некада био Хари Едингтон, увио се боље у огртач са ресама и рекао:

— Хоћу још пива. И чисту чашу.

Хдамбуки му је без речи сипао пиво из великог земљаног суда. Вамбуина чаша била је чиста као увек, али он се у последње време понашао некако чудно.

Узео је у уста гутљај пива и испљунуо га на земљу, за претке. Пиво добијено брзим врењем шећерне трске, много се разликовало од онога које је некад пио.

Погледао је око. Поља су се пружала на обронцима голих брежуљака. Тих дана жене су убирале летину, као што је обичај. Дечади су терали стазом десетак мршавих крава. Вамбуа се осмехнуо, показујући низ зашиљених зуба. Волео је да посматра стоку кад иде на пашу. То је било његово богатство.

Један млазњак је запарао ваздух изнад сламених кровова. Вамбуиног осмеха нестане. Ти проклети амерички туристи!

— Вамбуа!

То је био Киоко, старац са најлепшом брадом у племену.

— Ти сањаш, матумија. Зар си заборавио да треба да расправимо онај случај пре сутрашњег састанка савета?

Вамбуа је уздрхтао од задовољства. Киоко га је назвао „матумија“, што значи „зрели, мудри човек“. Он је био, наравно, као и сви ови људи што су седели око ватре и пили пиво.

— Не, нисам заборавио — рекао је Вамбуа. — Дај ми још пива, Ндамбуки.

Ндамбуки, најмлађи од присутних, похитао је да му наточи пиће.

Вамбуа је стао да размишља о случају који сутра треба да реше. Његова реч је била веома поштована у племену. Груды су му се просто надимале од среће. Жене су радиле на пољима, а мушкарци су седели и расправљали.

Разговори су потрајали све до увече, док пиво није фјсвим нестало. Вамбуа је дигао поглед и угледао Нуемија, свог сина од прве жене. Младић се зауставио на пристојној удаљености.

— Оче — рекао је — вечера је готова.

Била је синовљева дужност да допрати оца до куће после оваких разговора. Вамбуа је осећао да му пиће није одузело ноге, али волео је да корача уз сина. Устао је и поправио своју одећу. Комад лавље гриве и антилопин рог били су на месту, као и упаљач и паклица цигарета са филтером. Још се није био навикао да ушмркује дуван.

— Хоћеш ли да те придржим? — питао је Нуеми.

— Могу и сам — одговорио је Вамбуа. Младић је заиста био учтив и пун поштовања. Тако и треба, иначе му неће дати ниједну краву, а то би била пропаст за њега. Нема крава, нема ни жене.

Вамбуа је узео свој стари штап, начињен од тврдог, тамног дрвета, који се сијао од дуге употребе, и почео да се пење уз стрми путељак који је водио до групе колиба. Тамо га чека топлина и укусно јело. Још није знао с којом ће женом вечерати. Колико се сећао, био је Сиомитин ред...

Стегао је штап и убрзао корак, певушећи.

Вамбуа ни за тренутак није зажалио што се одлучио на размену. Овакав живот је био најлепши на свету.

Краве у врш

Емили је погледала кроз прозор и намрштила се. Проклете краве су још биле у врту. Упркос апаратима за климатизацију, њихов мирис је допирао у куће.

Што је још горе, осећала је и Харијев мирис. Хари се у последње време врло ретко купао.

Хари више ништа није радио. Све време је проводио испред телевизора. Емили је била збуњена: Хари се понашао према кржавама са много више поштовања него према њој.

Одмакла се од прозора. На себи је имала своју најлепшу кућну хаљину.

— Ја идем у кревет, Хари — рекла је, гледајући га заљубљено.

Хари Едингтон, који је некад био човек по имену Вамбуа Ва Матенге, наставио је да гледа вестерн на телевизији. У неким сценама било је пуно крава. Није се ни окренуо да погледа Емили.

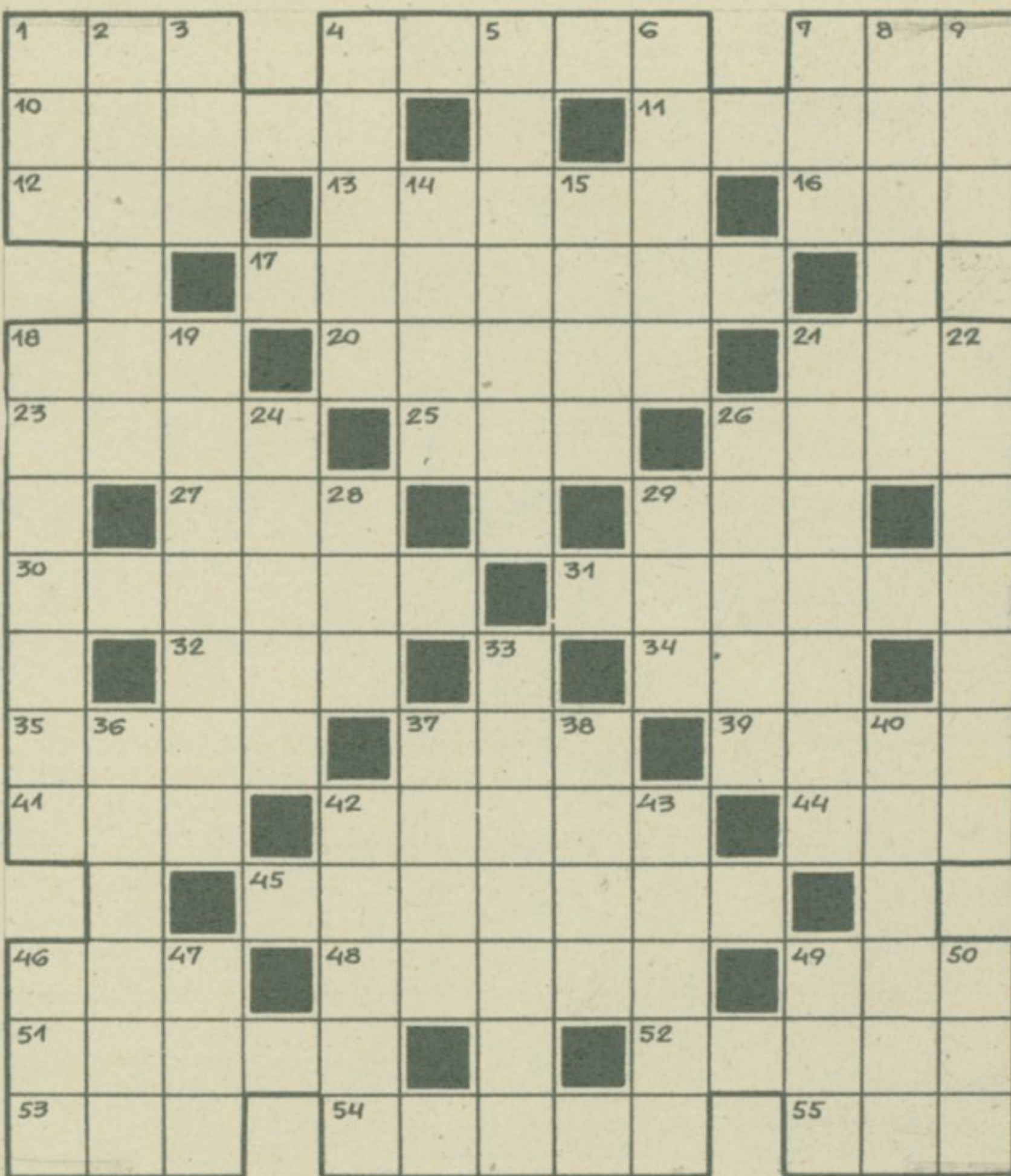
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) орган чула вида, 4) сразмера, 7) немачки филозоф (Георг), 10) радио-локатор, 11) кривина, завој, 12) једноцифрен број, 13) особа која коси, 16) чокот винове лозе, 17) вијак, 18) врста жита, 20) енглески певач (Исак), 21) непрегледан број, мноштво, 23) летопис, 25) јужно воће, 26) шија, 27) течност у биљкама, 29) змијски цар, 30) колоси, голијати, 31) галерија у позоришту, 32) римска богиња срибе, 34) оружани сукоб народа, 35) хтење, 37) име Толстоја, 39) музички знак, 41) речно острво, 42) незнатан, мали, 44) мочварно подручје, 45) појам у фотографији, 46) зејтин, 48) совјетски песник (Шевченко), 49) један од завршетак шаховске партије, 51) худ, 52) трупац, 53) лука у Израелу, 54) француски певач, 55) снажан.

УСПРАВНО:

1) јединични вектор, 2) тврда хартија, 3) амерички филмски глумац (Марфи), 4) јак ветар, 5) навала, 6) пун сока, 7) изван игре (стр.), 8) танка кора, опна, 9) део теразија, 14) домаћа животиња, 15) општинско подручје, 18) барјак, 19) чувена тврђава у Паризу, 21) пољспривредна машина, 22) покушај убиства, 24) река у Француској, 26) управљач на возилу, 28) боја за косу, 29) ноћни локал, 33) јарбол, 36) део поглавља у књизи, 37) удружење, савез (стр.), 38) пречишћен памук, 40) дугачка фраза, 42) сејање жита, 43) није високо, 46) десна притока Саве, 47) Ужичанин, 49) један месец, 50) билијарски штап.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) прса, 4) Спа, 7) спој, е, 10) оздравити, а, 11) Нови, 13) тле, 14) атом, 16) анали, а, 18) Отава, е, 19) изотопи, е, 22) тма, 24) аванс, 25) икс, 27) Рона, 29) ало, 30) алов, 31) Ахимац, 32) Лапово, 33) каца, 34) Ири, 35) авет, 37) ала, 38) Ајакс, 40) ача, о, 41) Кладово, и, 43) испит, о, 45) имати, 48) стан, 49) Еме, 51) Илир, а, 52) чистилица, а, 53) клен, 54) ара, 55) атак.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Милољуб Лазаревић.

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дин, полугодишња 88,00 дин, тронесечна 44 дин. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дин, полугодишња 176,00 дин, тронесечна 88,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

НОВА КЊИГА НОВИ ПРИЈАТЕЉИ

1

МАШТА, МУДРОСТ И ЗНАЊЕ НАЛАЗЕ СЕ ПРЕД ВАМА
Књиге се могу купити за готово и на отплату.

ЧИТАОЦИ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“

ПОПУСТ ОД 20%

Књиге се могу купити на отплату, с тим што најмања рата може бити 30 динара.

Купци из Београда могу подићи књиге у предузећу „Вук Караџић“, Краљевића Марка бр. 9, сваког радног дана до 15 часова.

ЗБИРКА ДИВНИХ ПРИЧА О ДЕЦИ ЦЕЛОГ СВЕТА

Ово је књига о вашем другу и пријатељу, о руској девојчици Наташи и њеном брату, о индијском дечаку Гопалу и његовој сестрици, о твом другу из далеког Јапана и Мексика, о црном дечаку из сунчане Африке.

То је књига о највећој и најлепшој породици, пријатељској породици све деце света чији је заједнички језик — љубав: књига „Деца света“ пружиће вам велики број занимљивости на 240 страна и више од 200 оригиналних фотографија.

Цена 60.— динара

**ЗА ПРАЗНИЧНЕ И ШКОЛСКЕ СВЕЧАНОСТИ
ВИШЕ ОД 240 ПРИГОДНИХ ПЕСАМА ЗА ЂАКЕ И
НАСТАВНИКЕ**

Овај обимни избор песама, састављен према наставном градиву, представља велику помоћ ученицима и наставницима. „ВЕЛИКИ ЂАЧКИ РЕЦИТАТОР“ прилагодљив је за све ђачке узрасте, јер са страница ове дивне збирке зрачи поезија коју деца памте и сачувају до краја живота.

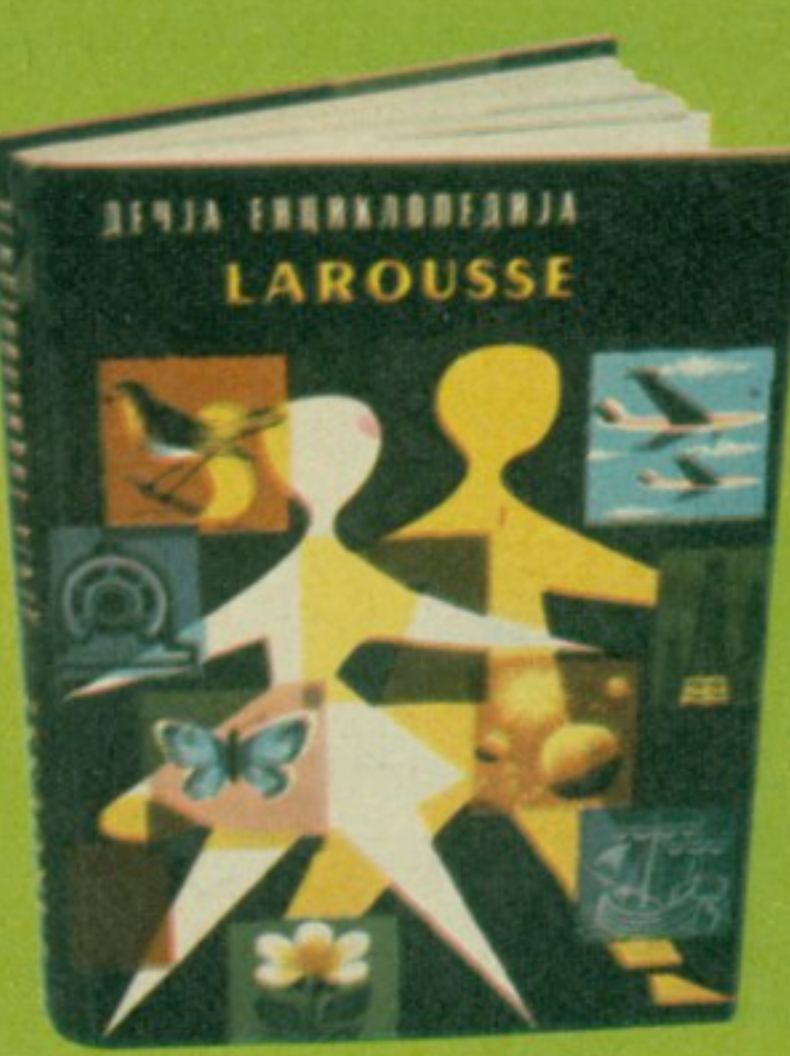
Књига је формата 14X20 cm садржи више од 240 пригодних песама са пластифицираним корицама у боји.

Цена књиге је 50.— динара

2

3

**ЦЕЛА ИСТОРИЈА ПРИРОДЕ И ЉУДСКОГ
ДРУШТВА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ**

Дечија енциклопедија „Ларус“ је неопходна потреба сваког ученика: открива чудесне лепоте наше планете, пружа до сада непознате податке о историји, природи, човеку, проналасцима, машинама, изванредно лако упућује у сва сазнања и уводи у посебну врсту литературе коју чине енциклопедије

Књига је богато технички опремљена у тврдом повезу, формата 21X29 cm. Енциклопедија садржи преко 300 страна текста, са великим бројем илустрација у боји и црно-белих, вињета, фотографија, дијаграма и табела штампаних на прворазредној хартији.

Цена књиге 120.— дин

**НАЈЛЕПШЕ ПРИПОВЕТКЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ
НАРОДА**

ДЕВОЈКА ЦАРА
НАДМУДРИЛА
СИРОМАШАК И ЛИСИЦА
ДВА НОВЧИЋА
АЖДАЈА И ЦАРЕВ СИН
ТВРДИЦА И ДАРЕЖЉИВАЦ
МАЛА ВИЛА
ВЛАДИКА И ЋАВО
ЕРО С ОНОГА СВЕТА

ГОСПОДАР РЕКЕ
ДОБРО ЈЕ КАТКАД И
ЖЕНУ ПОСЛУШАТИ
БАШ-ЧЕЛИК
НЕВЕРА СТРАДА
У ЦАРА ТРОЈАНА
КОЗЈЕ УШИ
ГВОЗДЕНИ ПРСТЕН
НЕМУШТИ ЈЕЗИК

„Био једном“ књига за младе, за оне са маштом, за све који воле мудру реч, донишљатост и смех.

Књига је штампана лирилицом у вишебојној техници, великог формата, луксузно опремљена у тврдом повезу и пластифицираним корицама.

ЦЕНА 60.— динара

4

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“

Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем: 1. Књигу „Деца света“ по цени од 60 динара 3. Књигу Дечија енциклопедија „Ларус“ по цени 120. дин
2. Књигу „Био једном“ по цени од 60 динара 4. Књигу „Ђачки рецитатор“ по цени од 50 динара

ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕТЕМ по повлашћеној цени (плаћање поштару приликом пријема књиге).

НА ОТПЛАТУ у _____ месечних рата почев од _____ 1974. по 30 динара. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатнице. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Име и презиме _____ Занимање _____

Поштански број и место _____

Назив и адреса радне организације _____

Адреса стана _____

Овера о запослењу _____ Купац _____

(Потпис и печат овлашћеног лица) _____ (Својеручни потпис купца) _____

Наручбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак из пензије.

Без овере запослења и броја личне карте издате од СУП-а наручбеница не вреди.

ПОШТНИК
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

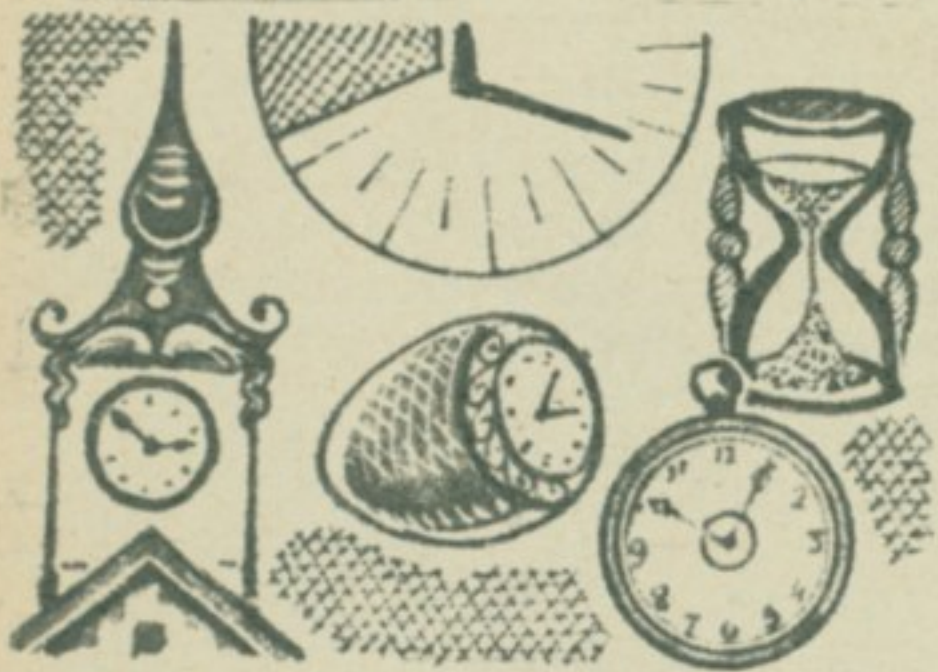
КО ЈЕ ИЗУМЕО ЧАСОВНИК?

Желела бих да знам нешто више о часовнику и ко га је изумео.

Недељка Самарџија,
Нови Сад

Најстарији уређај за мерење времена познат је још у старом Египту и Кини. То је био сунчани сат, заснован на померању сенке неког предмета пројекције на ступњевану линију или плочу.

Усавршена варијанта сунчаног сата били су гномони. Имали су скалажу, односно усправни прут који је дужином своје сенке показивао доба дана. Гномони су служили и за астрономска мерења.

Водени и пешчани часовници употребљавали су се у античко доба. Протекло време просуђивало се према висини воде или песка који су протicali кроз тесан отвор из једне посуде у другу, доњу, градуирану посуду.

Најстарији механички сатови уграђивали су се у торњеве цркава.

Први сат који се носио конструисао је Хенлајн око 1510. године. Почетком 16. века израђују се депни сатови јајастог облика („нирнбершко јаје“).

Холандски математичар, физичар и астроном Хајгенс конструисао је 1657. године часовник са секундарним клатном. Овај часовник увео је и за мерење времена приликом астрономских посматрања.

Часовник се временом усавршавао, тако да данас постоје електрични, кварцни и атомски часовници.

ПРОДАЈЕМ СТАРЕ ЗАБАВНИКЕ!

Имам све бројеве Забавника из 1968, 1970, 1971, 1972. и 1973. и желим да их продам. Заинтересовани читаоци могу да се јаве на адресу: Александар Стефановић, Палмотићева 9, 11000 Београд.

КУПУЈЕМ ЗАБАВНИКЕ!

Желио бих да купим очуване Забавнике од 1964. и 1965. године.

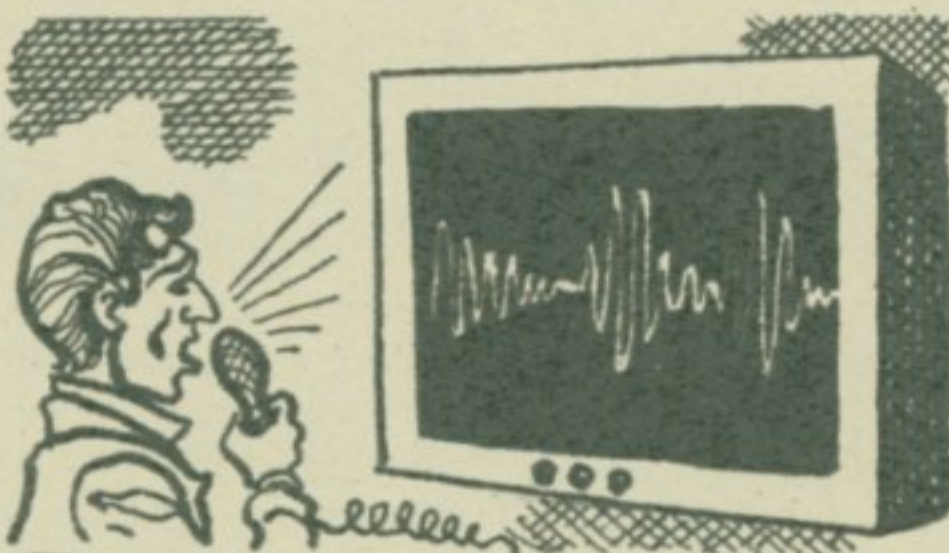
Игор Лукач,
Пореч
Гашпара Калчића 8

ШТА ЈЕ ФОНОГРАФИЈА?

Желео бих да знам шта значи реч фонографија.

Мустафа Хоџић,
Горње Љубиње
код Призрена

Реч фонографија је грчког порекла и значи бележити. Употреб-

љава се и као назив за стенографију Енглеза Исака Питмана, која је заснована више на фонетској него ортографској основи. Фонографија значи и бележење звучних трептаја.

ОТКАД СЕ ИГРА ФУДБАЛ?

Интересује ме када је почео да се игра фудбал.

Зоран Савић,
Београд

Игре лоптом, мање или више сличне фудбалу, познавали су у далекој прошлости Кинези, Вавилонци, Египћани, Грци, Римљани и др.

Данашњи облик ове спортске игре настао је почетком друге по-

ловине 19. века, тачније 1863. године, када је у Лондону основан фудбалски савез и објављена пра-

вила игре. Фудбал је убрзо почео да се игра у целој Европи.

У нашој земљи фудбал је почео да се игра крајем прошлог века, а први фудбалски клубови основани су 1903. године.

ТРИНИДАД И ТОБАГО

Желио бих да сазнам нешто о Тринидаду и Тобагу.

Мирко Лончар,
Осијек

Независна држава Тринидад и Тобаго налази се на југу Малих Антила, пред обалом Јужне Америке. Укупна површина ова два острва износи око 5000 км². Тринидад и Тобаго имају око милион становника које сачињавају Црнци, Индијанци, Енглези, Французи и Шпанци. Главни град је Порт оф Спејн.

Острво Тринидад открио је Кристифор Колумбо 1498. године. Од 1802. острво је у поседу Велике Британије, а од 1958. у саставу Западноиндијске Федерације, односно Британске Карипске Федерације која је распуштена 1962. године. Народно-национални покрет, који је водио борбу против Федерације, извојевао је победу и Три-

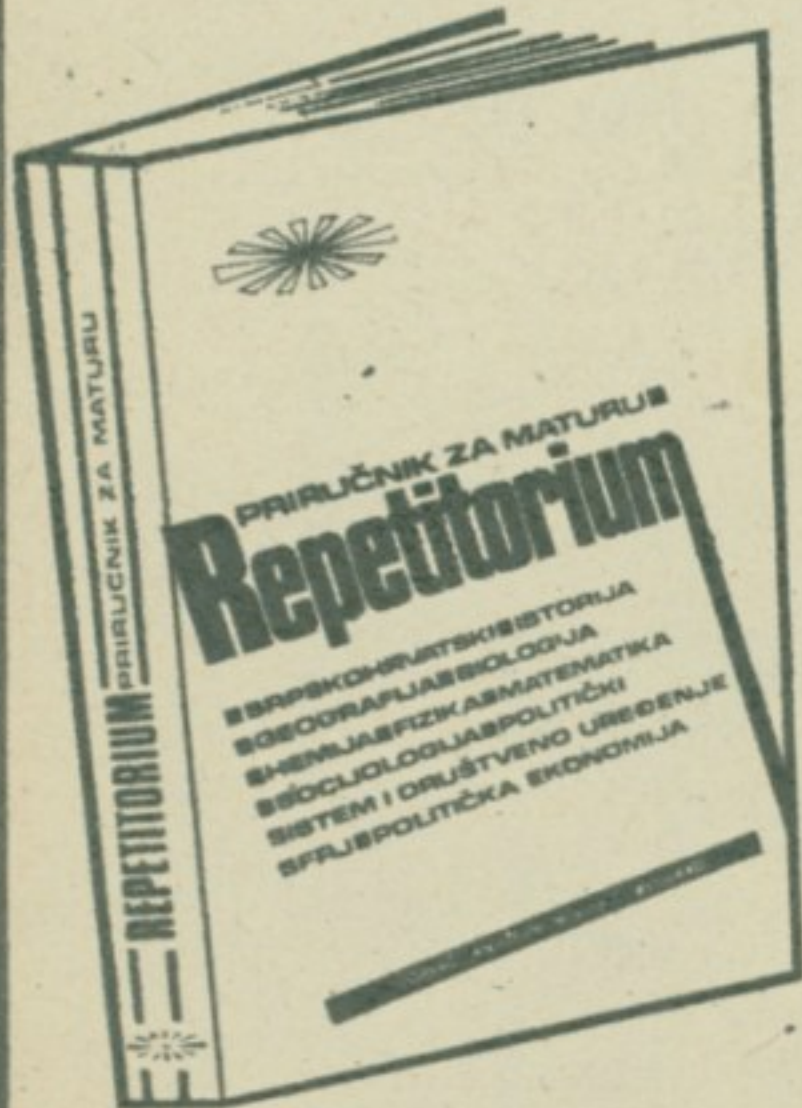

нидад, са острвом Тобагом, постаје независна држава 31. VIII 1962. године.

Становништво Тринидада и Тобага бави се, углавном, пољопривредом. Најзначајнији производи су какао, кафа, шећерна трска, пиринач, банане. Међутим, плантаже ових производа су у власништву англо-америчких компанија. На Тринидаду се налази познато Асфалтно језеро из којег се вади асфалт.

УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО? - ЛАКО!

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручуете 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

